

111 let

Zgodovinskega arhiva Ljubljana

1898-2009

Ljubljana, 2009

www.zal-lj.si

Mag. Janez Kopa
Nataša Budna Kodri
Tatjana Šenk

111 let Zgodovinskega arhiva Ljubljana

© 2009 Zgodovinski arhiv Ljubljana

Izdal in založil:

Zgodovinski arhiv Ljubljana
Mestni trg 27, SI-1000 Ljubljana
telefon: (01) 306 13 06
telefaks: (01) 426 43 03
e-pošta: zal@zal-lj.si

Uredniški odbor:

Nataša Budna Kodri ,
Tatjana Šenk,
Barbara Pešak Mikec

Fotografije:

iz Fototeke Zgodovinskega arhiva Ljubljana

Avtorji fotografij:

Vlastja Simon i , Božo Otorepec, Silvan Demšar,
Marjana Kos, Dragica Kokalj, Darinka Mladenovi ,
Tatjana Rodošek, Tina Arh

Lektoriranje:

Mija Mravlja

Oblikovanje:

Andreja Aljan i Povirk

Tisk:

Simpro d.o.o.

Naklada:

700 izvodov

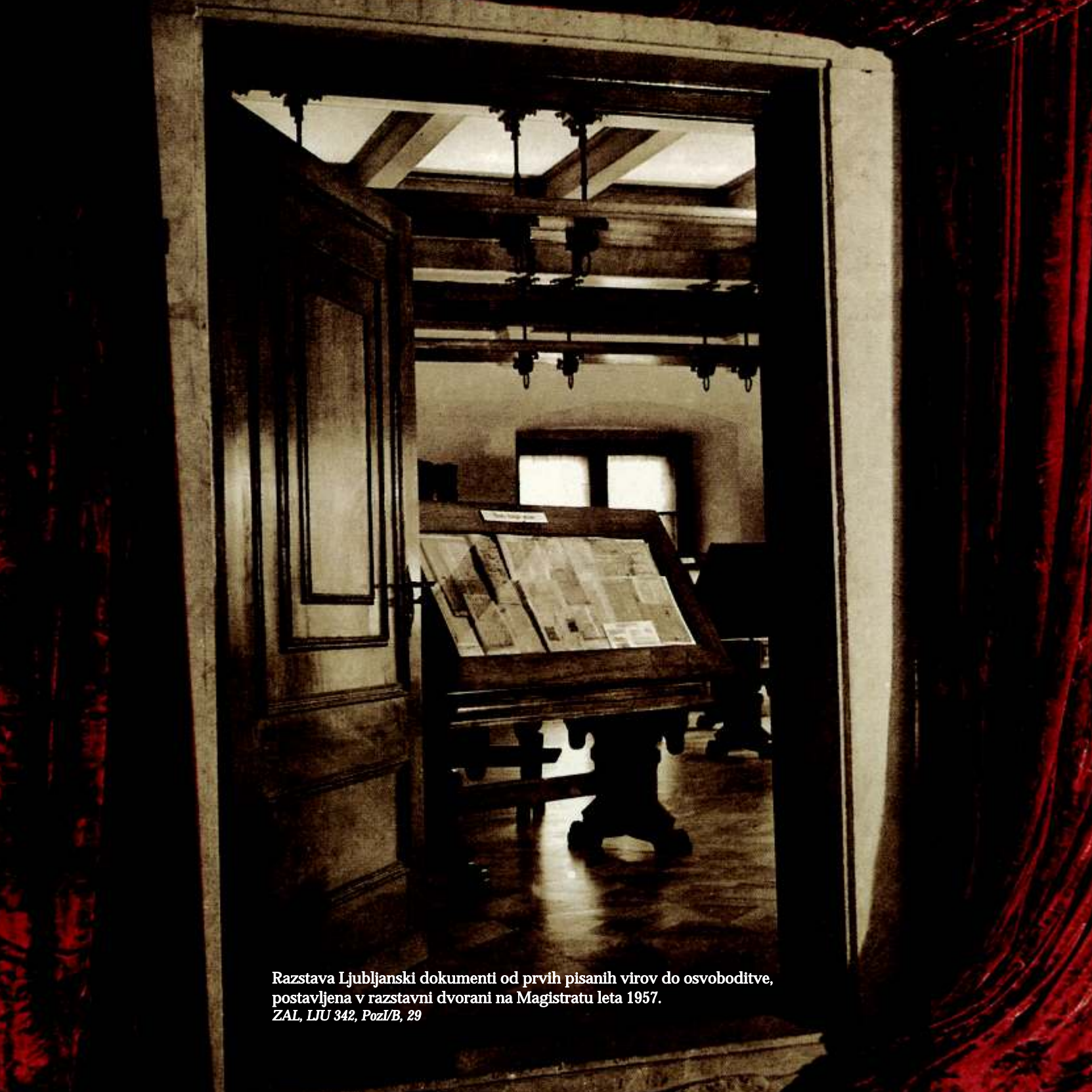
novem tisočletju

Ob stoletnici ustanovitve smo v Zgodovinskem arhivu Ljubljana razen razstave pripravili tudi razstavni katalog, nekakšno kroniko razvoja arhiva s seznamom zaposlenih in fotografijami pomembnejših dogodkov, ki je naletel na zelo dober odziv med sodelavci in kolegi arhivisti. V kratkem času je pošel, nato pa smo vrsto let natovali njegov ponatis. Ob tem je prihajalo do sprememb, ki bi jih bilo potrebno upoštevati, in ko smo še malo popakali, je bilo naokrog že celo desetletje.

Sto enajst let delovanja arhiva je spet primerno obdobje za pogled nazaj, za pisanje kronike in izdelavo poročila o naših velikih in manjših uspehih. In to sporočiti tudi širši javnosti, ne le kolegom in sodelavcem. Tudi tistim, ki mogoče o nas ne vedo ničesar, ki jim arhiv še vedno pomeni omaro z zaprašenimi spisi. Tako je pred vami dopolnjena izdaja kronike Zgodovinskega arhiva Ljubljana 1898–2009.

Ob tem smo se odločili še, da bomo za svoj rojstni dan določili 15. julij, torej dan, ko je pred 111 leti nastopil službo prvi slovenski poklicni arhivar Anton Aškerc. In kot se za vsak rojstni dan spodobi, si bomo tudi mi zaželeli, da bi se nam uresničila skrita želja (v resnici pravzaprav nujna potreba), da bi najpozneje ob 120-letnici pisali kroniko arhiva v novih modernih arhivskih prostorih v Ljubljani, ki jih arhiv hudo potrebuje. Upamo na poslušnost in pomoč vseh, ki jim je poverjeno, da o tem odločijo.

Uredniški odbor

Razstava Ljubljanski dokumenti od prvih pisanih virov do osvoboditve,
postavljena v razstavnih dvoranah na Magistratu leta 1957.
ZAL, LJU 342, Pozl/B, 29

111 let Zgodovinskega arhiva Ljubljana

Uvod

Le redki se zavedajo, da arhivi s svojimi delovnimi postopki vplivajo na izbor primarnih pisnih virov za zgodovinopisje in s tem posredno na zgodovinska dejstva. Zaradi tega je potrebno arhivsko stroko obravnavati z vso resnostjo in ji nameniti tudi potrebne možnosti, da bo svojo izjemno pomembno nacionalno nalogo opravljala kar se da poglobljeno. Slovensko glavno mesto se lahko pohvali z najstarejšo slovensko arhivsko ustanovo, ki je delovala samostojno in ni bila priključena muzeju ali knjižnici. Zaradi svojega poslanstva pa tedanji Mestni, današnji Zgodovinski arhiv Ljubljana, predstavlja tudi najstarejšo profesionalno ljubljansko mestno kulturno ustanovo. Kot je zapisal dr. Sergij Vilfan, je bil ljubljanski arhiv za razliko od mnogih drugih arhivov po Evropi, ki so izšli iz muzejev, »... *matica vse poznejše kulturne dejavnosti mestne občine* ...«¹ Teh dveh, za Ljubljano izjemno pomembnih dejstev, se v današnjem času skoraj ne zavedamo.

Mestna uprava se je že od 17. stoletja dalje zavedala zlasti pravnega pomena dokumentacije, ki je nastajala pri njenem delovanju, zato je nekaj pozornosti namenjala tudi njenemu hranjenju.

Zaradi velikih družbenih sprememb v 18. in 19. stoletju ter uvajanja zemljiške knjige je zlasti stara dokumentacija, ki je do tedaj služila »... *varovanju lastnih pravnih interesov in zagotovitvi polne dokazne moči* ...« *izgubila ta pomen*.² Do tedaj pomembno pravno dokazno gradivo je postopno začelo dobivati historični pomen in postajalo primarni vir za preučevanje zgodovinskega dogajanja. Postajalo je arhivsko gradivo z značajem narodnokulturnega premoženja. K vsevejemu znanstvenemu pomenu arhivskega gradiva je od prve polovice 19. stoletja pripomoglo tudi vseveje zanimanje za zgodovinsko vedo, kar se je izražalo zlasti skozi uveljavljanje kritičnega zgodovinopisja, ki je objektivnost in resnost svojih izsledkov opiralo na dokazovanje z dokumenti.

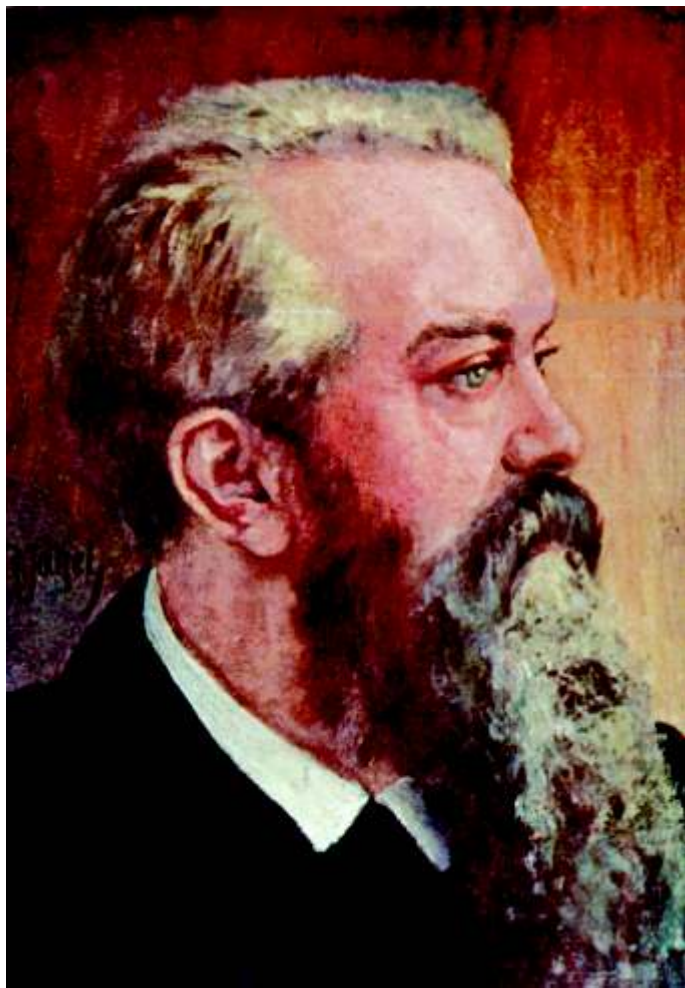
Na zgodovinski pomen dokumentacije ljubljanskega magistrata je leta 1689 opozoril že Janez Vajkard Valvasor v Slavi vojvodine Kranjske. Dr. Sergij Vilfan je zapisal, da »... *prikaz Ljubljane sloni neposredno ali posredno na mnogih dokumentih mestnega arhiva* ...«³ Do srede šestdesetih let 19. stoletja, ko so se ljubljanski mestni možje po zaslugi župana dr. Etbina Henrika

¹ 60 let Mestnega arhiva ljubljanskega (v nadaljevanju: 60 let MAL), Ljubljana 1959, str. 21.

² 60 let MAL, str. 13.

³ 60 let MAL, str. 25, op. 4.

Prvi mestni arhivar Anton Aškerc (1856–1912)
v letih od 1898 do 1912
ZAL, LJU 34, Poz II/I

Coste⁴ nekoliko podrobneje seznanili s svojo zgodovinsko dokumentacijo, je arhivsko gradivo magistrata za svoje zgodovinske raziskave že uporabljalo nekaj zgodovinarjev. Leta 1866 je županu uspelo, da je finan na sekcija mestne uprave odobrila denar, in je zgodovinar Peter pl. Radics⁵ v popolnoma neurejenem gradivu mestne uprave našel in uredil 69 listin od 14. do 18. stoletja, 213 fasciklov spisovnega gradiva od 18. do 19. stoletja, 66 sodnih zapisnikov od 16. do 18. stoletja, 92 knjig prejemkov in izdatkov mestne uprave od druge polovice 16. do druge polovice 18. stoletja, 177 dav nih knjig od leta 1600 do 1752 in ve kot 200 arhivalij, ki niso bile povezane v fascikle. V svojem, kot ga je poimenoval, znanstvenem poro ilu z dne 12. maja 1866, ki je prvo iz rpno poro ilo o stanju in vsebini tedanjega mestnega arhiva, je navedel, da gradivo magistrata vsebuje izjemno pomembne podatke, tako za zgodovino mesta kakor tudi dežele Kranjske.

Potem ko je Peter pl. Radics leta 1866 pregledal in uredil arhivsko gradivo ljubljanskega magistrata, zanj vse do zadnjih let 19. stoletja, ko je postal ljubljanski župan Ivan Hribar,⁶ ni skrbel nih e.

⁴ Ljubljanski župan, 1864–1868, zaradi politi nih razlogov suspendiran leta 1867; Enciklopedija Slovenije (v nadaljevanju: ES) 2, Ce–Ed, Ljubljana 1988, str. 82–83.

⁵ ES 10, Pt–Savn, Ljubljana 1996, str. 38.

⁶ ES 4, Hac–Kare, Ljubljana 1990, str. 52.

1898–1973

Ivana Hribarja so 7. maja 1896 izvolili za ljubljanskega župana. (Županoval je do leta 1910.) V spominih je zapisal, da ga je, potem ko si je natančno ogledal magistratne urade, »... zabolelo ... v serce, ko najdem, da je mestni arhiv, ki je hranil mnogo jako važnih dokumentov, bil v popolnoma zanemarjenem stanju. Porodi se mi misel, ustanoviti mesto arhivarja ...«⁷ Popoln nered med magistratno dokumentacijo je župana Hribarja gotovo zelo motil, zlasti ker je bil redoljuben mož. Dr. Sergij Vilfan je zapisal, da je »... imel pri svojem poslovanju tak red, kot pozneje menda noben ljubljanski župan ...«⁸ Prijateljeval je z duhovnikom in pesnikom Antonom Aškercem,⁹ ki je bil zaradi svojega svobodomiselnega pesnikovanja v veliki nemilosti na mariborski škofiji, pod katero je tedaj spadalo njegovo duhovniško službovanje. Hribar je dobro poznal pesnikove težave in eksistenčne stiske, zato si je prizadeval najti zanj primerno službo na ljubljanskem magistratu. Iz korespondence med njima – delno je objavljena v prvem delu Hribarjevih spominov – je razvidno, da sta se o možnostih za zaposlitev na magistratu dopisovala, saj ga je Hribar obvešal o razpisih. Ko je magistrat junija in decembra 1897 razpisoval mesto koncipista, se je prijavil tudi Aškerc. Ker nihče od kandidatov ni izpolnjeval pogojev, je pesnik v pismih županu Hribarju izražal svojo bojazn, če da bi on ne bil prava oseba za tako službo, saj po izobrazbi ni pravnik. Po dveh neuspešnih razpisih službe magistratnega koncipista je personalni odsek magistrata mestnemu svetu predlagal, naj razpiše

službo mestnega arhivarja, kar se je zgodilo 7. marca 1898. Aškerc je poslal prijavo 17. marca. V pismu županu Hribarju z istim datumom je utiti skrb, da bo njegova prijava in morebitno imenovanje pri nekaterih svetnikih sprožila »hudo opozicijo«. Kljub vsemu pa ga je prosil, da »... bi mi izvolili povedati vsaj v obrisih, kako delo ima arhivar, kake dolžnosti?«¹⁰ Mestni svet se je na seji 7. junija odločil, da sprejme v službo Antona Aškercja, ki je 1. julija zaprisegel, 15. julija 1898 pa tudi uradno začel opravljati službo prvega ljubljanskega mestnega arhivarja. Zato ta datum štejemo kot ustanovitev Mestnega oziroma Zgodovinskega arhiva Ljubljana.

Župan Hribar je z ustanovitvijo delovnega mesta mestnega arhivarja med drugim želel pesniku Aškercu priskrbeti redni zaslužek in ker se je Aškerc zlasti na začetku v uradniški službi poutil nekoliko nelagodno, mu je župan dovolil, »... naj svoje službe ne jemlje prestrogo, če da se mi veliko važnejše, kakor njegovo uradno poslovanje, zdi njegovo pesniško stvarjenje ...«¹¹ Vendar pa je pesnik kmalu začel poutil, da ostalim mestnim uradnikom ni pogodu, ker zanj ne veljajo uradne ure, kakor veljajo zanje, kar je povedal tudi županu. Zato je poslej »... začel jako marljivo v uradu poslovati in je mestni arhiv spraval kmalu v prav lepi red ...«¹²

Tako županovo mnenje kakor tudi rezultati dela dokazujejo, da je Aškerc svoje arhivsko delo opravljal z vso resnostjo in zato ga po pravici smatramo za

⁷ Ivan Hribar: Moji spomini I (v nadaljevanju: Hribar: Moji ...), Ljubljana 1983, str. 165.

⁸ 60 let MAL, str. 19

⁹ ES 1, A–Ca, Ljubljana 1987, str. 126–127.

¹⁰ Pismo Antona Aškercja Ivanu Hribarju, 17. 3. 1898, Hribar: Moji ..., str. 165.

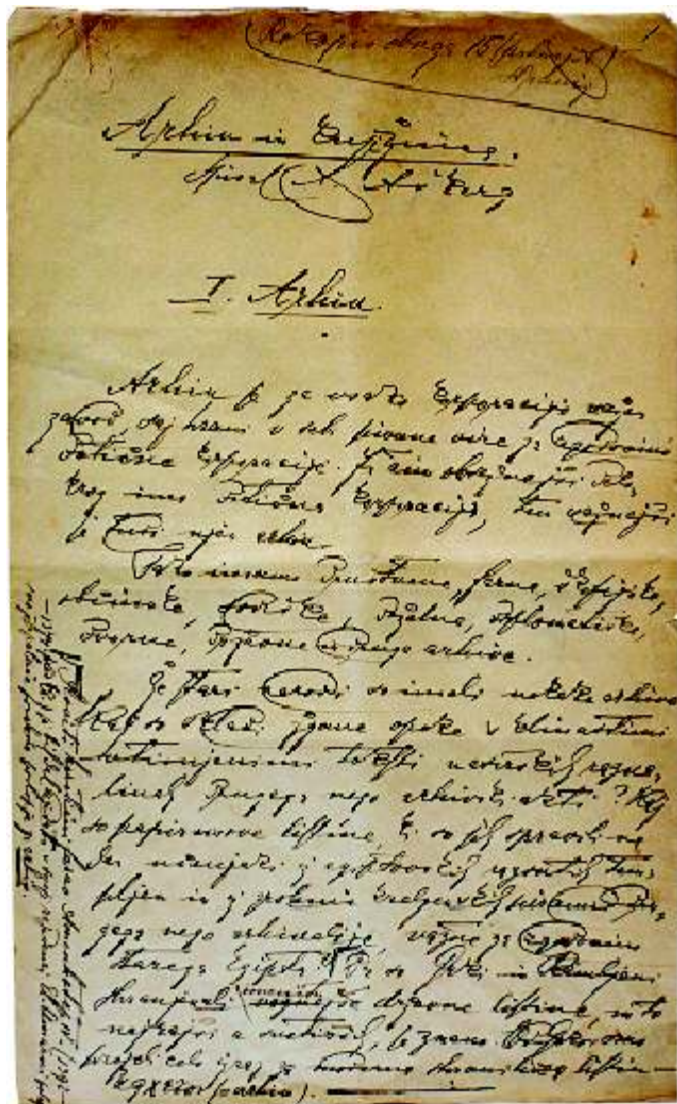
¹¹ Hribar: Moji ..., str. 166.

¹² Hribar: Moji ..., str. 166.

Arhiv in knjižnica, spisal A. Aškerc, 1910

Poročilo Antona Aškercja o pomenu arhivov in obsegu Mestnega arhiva in knjižnice.

ZAL, LJU 247, Zgodovinski arhiv Ljubljana (v nadaljevanju: LJU 247), a. e. 1

za etnika sistematična urejanja magistratnega arhivskega gradiva. Izkušnje je nabiral tudi v zagrebškem arhivu, pri sodobnih zgodovinarjih, ki so poznali mestno gradivo, in preučen eval tedanjih arhivisti no literaturo.

Poleg skrbi za magistratno arhivsko gradivo je Aškerc postavil tudi temelje kasnejše Slovenske knjižnice in ljubljanskega mestnega muzeja. Dr. Sergij Vilfan upravičeno ugotavlja, da je bil Aškerc več kot le arhivar, bil je »... prvi mestni kulturni referent ...«¹³

Po Aškercjevi smrti junija 1912 je mestni svet 8. oktobra ponovno razpisal delovno mesto mestnega arhivarja. Med sedmimi prijavljenimi je svet na seji 7. januarja 1913 na prigovarjanje tedanjega župana Ivana Tavčarja, kljub nekaterim odklonilnim mnenjem svetnikov, izbral pesnika Otona Župančiča. Ta je arhivarsko delo za razliko od Aškercja smatral le kot zagotovitev svoje eksistence, saj na arhivskem področju, kljub temu da je bil uradno mestni arhivar vsaj do konca leta 1921, ni napravil ničesar. Za arhivsko pozitivno spremembo je prinesel osnutek mestne službene pragmatike, ki je že na začetku Župančičevega službovanja v arhivu predvidel novo delovno mesto arhivskega praktikanta.

Po Župančičevem odhodu v drugo službo v začetku leta 1922, je bilo mesto arhivarja izpraznjeno, najnujnejša arhivska dela pa je opravljal tedanji magistratni ravnatelj.

¹³ 60 let MAL, str. 19.

Služba mestnega arhivarja je bila ponovno razpisana 31. marca 1923. Prijavilo se je kar osem prosilcev. Glede na tedaj prevladujoče mnenje, »... da je bilo mesto magistratnega arhivarja kreirano z namenom, da se s tem podpira literarno delujoče ljudi ...«,¹⁴ so svetniki ugotovili, da nihče od prosilcev ne izpolnjuje pogojev, saj je bila za delovno mesto predpisana dokončna filozofska fakulteta in literarno delovanje kandidata. Zato se je pojavila celo zahteva, naj se delovno mesto mestnega arhivarja ukine. Kljub takim razmišljanjem je mestni svet na predlog mestnega persono-pravnega odseka za novega mestnega arhivarja imenoval publicista in politika Vladislava Fabjana, ki je arhivsko delo začel opravljati 1. maja 1923. Proti Fabjanu in evemu imenovanju je 24. maja 1923 protestiralo Društvo slovenskih književnikov, ker mestni svet ni sprejel v službo mestnega literata, ki bi mu služba omogočala nemoteno nadaljnje literarno ustvarjanje. Društvo je menilo, da je mestni svet z imenovanjem Vladislava Fabjana dokazal, »... da kulturno delo med Slovenci ne zasluži nobenega priznanja...«¹⁶

Vladislav Fabjan je vse do leta 1933, ko je za tri leta prekinil službovanje v arhivu, za arhiv razen poročila o stanju mestnega arhiva in knjižnice ni napravil ničesar. V poročilu ugotavlja, da je do leta 1912 arhivsko službo opravljala oseba, ki je svojo službo jemala zelo resno, po tem času pa je prišlo tudi do izgube nekaterih dokumentov. Dne 1. marca 1933 je bil na arhivarsko mesto imenovan Lojze Slanovec. V kratkem času njegovega uradovanja se je z mestnim arhivom povežalo tudi prizadevanje za nastanek revije Kronika mestne občine ljubljanske, časopisa za zgodovino slovenskih mest, katere prva številka z

naslovom Kronika slovenskih mest je izšla leta 1934. Tako je ljubljanski mestni arhiv vse bolj postajal znanstvena institucija.

V obdobju Fabjanove triletno odsotnosti so pri mestni upravi za mestni arhiv nastale pomembne novosti. Na seji mestnega sveta je bil 19. aprila 1933 sprejet sklep o imenovanju Odbora za arhiv in muzej. Dne 17. maja istega leta, ko so bili imenovani njegovi člani, se je imenoval Odsek za ureditev arhivalij in knjig ter muzeja, še isto leto pa se je preimenoval v Kulturni odsek, ki je v kasnejših letih odigral pomembno vlogo pri razvoju ljubljanske kulture. V njegovem okviru je poslej deloval tudi Mestni arhiv kot ena strukturnih oblik ljubljanske mestne uprave. Ena prvih nalog Kulturnega odseka je bila pridobiti primerno stavbo za namestitev arhiva, knjižnice in ustanavljajočega se mestnega muzeja. Na seji Kulturnega odseka 27. februarja 1934 so vsem trem dejavnostim namenili Auerspergovo palačo na Križevniškem trgu. Do konca leta 1935 se je mestni arhiv preselil na novo lokacijo. Pri selitvi pa je prišlo med gradivom do precejšnjega nereda. Za arhiv je bilo na tej lokaciji namenjeno 155 kvadratnih metrov.¹⁷ Nekaj mesecev po smrti Lojzeta Slanovca je v začetku leta 1936 službo mestnega arhivarja ponovno prevzel Vladislav Fabjan. Odtlej jo je opravljal zelo vestno in je že kmalu po preselitvi na novo lokacijo gradivo ponovno uredil in ga usposobil za znanstveno uporabo, začetek pa je tudi prevzemati magistratno gradivo.

¹⁴ 60 let MAL, str. 20.

¹⁵ ES 3, Eg-Hab, Ljubljana 1989, str. 74.

¹⁶ 60 let MAL, str. 20.

¹⁷ 60 let MAL, str. 35.

Vladislav Fabjan i (1894–1950)

V Mestnem arhivu ljubljanskem je bil zaposlen v letih 1923 do 1933 in 1936 do 1950.

ZAL, LJU 307, Vladislav Fabjan i , (v nadaljevanju: LJU 307), a. e. 7

Od leta 1939 je bilo delo mestnega arhivarja urejeno tudi s statutom. Določila so predpisovala zelo visok izobrazbeni standard, saj je bilo predpisano, da mora biti mestni arhivar akademsko izobražen zgodovinar, strokovnjak na arhivskem področju in kot tak odgovoren za znanstveno ureditev gradiva. Določeno je bilo, da raziskovalci arhivalij ne smejo odnašati iz arhiva, zanje je bila določena študijska soba. Istega leta so bila statutarna določila dopolnjena še s t. i. delokrogom mestnega arhivarja, ki je predpisoval področje njegovega dela. Na podlagi enega od določil sta nastala tudi dva, za preučevanje ljubljanske zgodovine izjemno pomembna Fabjan ieva rokopisa. Prvi je posvečen ljubljanskim hišam in njihovim lastnikom od leta 1600 dalje, drugi pa seznamu ljubljanskih sodnikov in županov ter njihovem delovanju od leta 1269 dalje.

Delovanje mestnega arhiva v okviru Kulturnega odseka, pravna ureditev delovanja arhiva ter opis del arhivarja so v letih pred drugo svetovno vojno Mestnemu arhivu ljubljanskemu dala dokonni kulturno-znanstveni status.

Med drugo svetovno vojno je bilo arhivsko gradivo Mestnega arhiva ljubljanskega zaradi varnosti preneseno v zaklonišča Narodne in univerzitetne knjižnice.

Po končani vojni so gradivo ponovno prenesli nazaj v Auerspergovo palačo. Mestni arhiv ljubljanski je poslednje deloval v okviru Poverjenišтва za prosveto in kulturo, pozneje imenovanega Poverjeništvu za kulturo in umetnost pri Mestnem ljudskem odboru Ljubljana. Prva povojna leta so bila prepletena z za to obdobje značilnim udarniškim delom in tekmovanji, saj so npr.

za prvomajske praznike tudi v arhivu prenašali knjige in gradivo, o čemer govori poročilo iz prvih povojnih let.

Velike družbene spremembe po drugi svetovni vojni so povzročile, da je večinoma upravnega gradiva, nastalega pred letom 1941, izgubila svoj upravno-poslovni pomen in dobila značaj arhivskega gradiva. Zato so bili že kmalu nujni prevzemi velikih količin in upravnega gradiva magistrata. S tem pa se je začelo pomanjkanje prostora v depojih. Veliko gradiva je ostalo kar na Magistratu. Zaradi povečanega arhivskega dela se je v arhivu začelo povečevati tudi število zaposlenih.

V skladu z Uredbo o zasnovanem zavarovanju arhivov so zaposleni v Mestnem arhivu ljubljanskem maja 1948 pregledali in popisali vse dosegljivo arhivsko gradivo na območju Mestnega ljudskega odbora Ljubljana in v tej akciji registrirali več kot 130 fondov.

Po smrti vodje arhiva Vladislava Fabjanja 17. junija 1950 je vodenje kot vršilec dolžnosti prevzel Jože Šorn, nato je dolžnost od 1. oktobra 1950 opravljal Božo Otorepec.¹⁸ Dne 1. decembra 1950 pa je postal upravnik arhiva dr. Sergij Vilfan in ga je vodil več kot 20 let. V tem času je postavil temelje sodobnega arhiva.

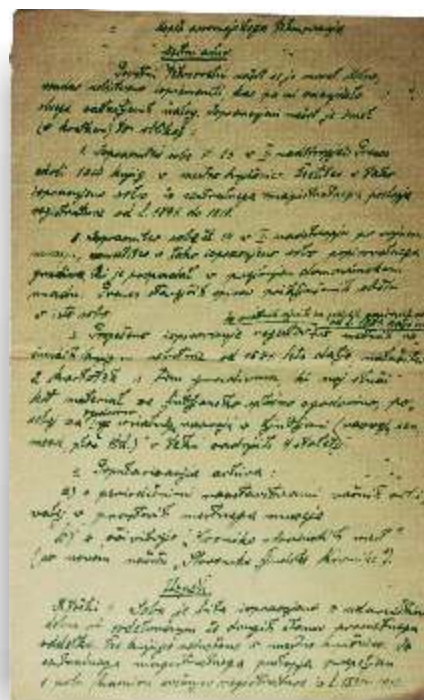
V proučevanem obdobju 1950/51 je Mestni arhiv ljubljanski postal popolnoma samostojna proučevalna ustanova znotraj tedanjega Mestnega ljudskega odbora Ljubljana in se vključil v organizacijo tedanjih arhivov v Jugoslaviji. Po Zakonu o arhivih iz leta 1950 so poleg jugoslovanskega zveznega arhiva delovali še

¹⁸ ES 8, Nos-Pli, Ljubljana 1994, str. 207–208.

Opis del mestnega arhivarja, 16. januar 1939
ZAL, LJU 488, Cod VIII/1

Uspeh prvomajskega tekmovanja, 1. maj 1946
Poročilo Vladislava Fabjanja in Vasilija Melika o udarniškem delu pri prenašanju knjig, gradiva, izpisovanju kartotek in popularizaciji arhiva. Uspeh tekmovanja je bil stoodstoten.
ZAL, LJU 307, a. e. 11

Kolektiv Mestnega arhiva Ljubljana pred zgradbo arhiva (Auerspergova palača, zdaj Muzej in galerije mesta Ljubljane), 1951

Zadaj od leve proti desni: dr. Vlado Valenčič, Ivan Brčar, Modest Golia, dr. Sergij Vilfan, dr. Anton Svetina; v prvi vrsti od leve proti desni: Ludvik Ropič, Tatjana Bergant (Pirkmaier), Alojz Potočnik, Traute Sežun; na fotografiji manjkata takrat zaposlena Jože Šorn in Božo Otorepec.

V privatni lasti

republiški. Lokalnih arhivskih ustanov ta zakon še ni poznal, dopušča pa je možnost delovanja mestnih arhivov, med katere je spadal tudi Mestni arhiv ljubljanski.¹⁹ Ta je bil v času sprejemanja zakona sploh edini mestni arhiv v tedanji Jugoslaviji.²⁰

Zaradi pomanjkanja depojev je bilo delo v prvi polovici petdesetih let usmerjeno zlasti v znanstvenoraziskovalno delo. V tem času so potekale priprave za izdajo zgodovinske monografije Ljubljane. Zato je bila leta 1954 arhivu priključena Sekcija za krajevno zgodovino, ustanovljena dve leti prej pri Zgodovinskem društvu Slovenije, ki je ponovno začela izdajati revijo *Kronika*, časopis za slovensko krajevno zgodovino. Šele leta 1957, ko je arhiv postopno pridobival prostore za nove depoje na Magistratu, je bilo določeno, da morajo biti arhivska opravila primarna, znanstvenoraziskovalna pa sekundarna obveznost zaposlenih v arhivu.

Do sredine petdesetih let je ločnost poslovnih in depojskih prostorov povzročila vrsto težav pri normalnem poslovanju. Leta 1953 je arhiv začel akcijo za pridobitev depojskih in poslovnih prostorov na Magistratu, kjer je bila, kot je zapisal tedanji ravnatelj arhiva dr. Sergij Vilfan, »... vrsta prostorov ... neracionalno zasedena za razne provizorne namene ...«²¹ Tako se je poslovna dejavnost že istega leta preselila na Magistrat, kjer je arhiv pridobil štiri pisarniške prostore, medtem ko so depoji še naprej ostali v Auerspergovi palači. V celoti se je arhiv preselil na Magistrat leta 1954 in na ta etku razpolagal s 525 kvadratnimi metri površine. Tega leta so prvič po 150 letih začeli prenavljati in posodablјati magistratno

¹⁹ Ur. l. FLRJ, št. 12-115/50.

²⁰ 60 let MAL, str. 29.

²¹ 60 let MAL, str. 35.

stavbo, ki je že mo no propadala. Kot je zapisano v zapisniku o izro itvi in primopredaji poslov dotedanjega ravnatelja arhiva dr. Sergija Vilfana novemu ravnatelju Jožetu Žontarju z dne 12. januarja 1972, je bil po drugi svetovni vojni »... Magistrat ... nekaj asa sploh namenjen v glavnem arhivu, izvzemši samo reprezentan ne in sejne prostore, ki so se držali predvsem elnega trakta srednje in desne stavbe. Adaptacije so se v glavnem za ele leta 1953 in jih je z namenskimi sredstvi MLO in OLO Ljubljana izvajal Mestni arhiv za celotno stavbo ...«²² V naslednjih letih so bili vloženi izjemno veliki napori za preureditev dela Magistrata za arhiv, ki se je po adaptaciji v za etku šestdesetih let vselil v levi del Magistrata na Mestnem trgu 27. Tedaj so bili to najsodobnejši depojski prostori v Jugoslaviji s skupno kapaciteto okoli 2.000 teko ih metrov arhivskega gradiva. Kljub temu pa je bila pisarniška in tehniška oprema arhiva v teh letih zelo skromna, saj je arhiv »... najve ji del po opremi ... kril z najrazli nejšim starim pohištvom, ki ga je ... zapuš enega dobil tedaj, ko je prevzemal razne prostore na Magistratu ... Tako je arhiv skoraj celotno opremo zbral iz kosov, ki jih v drugih pisarnah niso ve rabili, tudi takšnimi, ki so se našli po podstrešjih ...« Podobno je bilo s policami za depoje, saj so uporabili stare lesene police, najdene po naklju ju, ko pa so nabavljali nove, jih niso naro ali po meri, ampak so kupovali »... manjše, enotne police, ki jih je mo namestiti brez predelave v vsakem prostoru ...«²³

Zaradi obsežnih prevzemov arhivskega gradiva po drugi svetovni vojni so bile kapacitete na Magistratu zasedene že leta 1958, tako da so morali že tedaj za gradivo okrajnih ljudskih odborov Ljubljana okolica, Kamnik in Grosuplje uporabljati depoje Državnega

²² Zapisnik o izro itvi in predaji poslov ravnatelja Mestnega arhiva v Ljubljani, 12. 1. 1972, ZAL, LJU 247, a. e. 455; Zgodovina ljubljanske mestne hiše, Ljubljana 1958, str. 107-108

²³ 60 let MAL, str. 37.

Kolektiv Mestnega arhiva ljubljanskega pred razstavno dvorano, 1959

Zadaj od leve proti desni: dr. Vlado Valen i , dr. Sergij Vilfan, dr. Jože Šorn; v prvi vrsti od leve proti desni: Tatjana Pirkmaier, Božo Otorepec, Eva Scagnetti.
ZAL, LJU 342, Poz I/B, št. 556

Dvoriš e Mestnega arhiva ljubljanskega pred za etkom adaptacije, 1955

Dvoriš e arhiva med prenovo, 1958
ZAL, LJU 342, Poz I/B, št. 521

arhiva Ljudske republike Slovenije na Cankarjevi cesti, hkrati pa so že razmišljali o pridobitvi novih depojev v sosednji zgradbi na Ciril-Metodovem trgu. Razmišljali so tudi o depoju zunaj Ljubljane; ta ideja se je pozneje uresnila z arhivskim depojem v gradu Mala Loka pri Trebnjem.

Ko so leta 1955 ustanoviteljske pravice arhiva prešle od Mestnega ljudskega odbora na Okrajni ljudski odbor Ljubljana, je Mestni arhiv ljubljanski začel dobivati regionalni značaj. V arhiv je začelo pritekati vse več razmeroma sodobnega gradiva, tako da je arhiv poleg kulturnozgodovinskega začel dobivati tudi upravni značaj. To je bila v tem času popolnoma nova dimenzija arhivske dejavnosti. Kljub temu da je s prehodom ustanoviteljskih pravic arhiva na Okrajni ljudski odbor Ljubljana arhiv dobil značaj regionalnega arhiva, je bilo prevzemanje gradiva z območja osrednje Slovenije zaradi popolnoma nedorečene slovenske arhivske mreže še vedno v pristojnosti tedanjega Državnega arhiva Ljudske republike Slovenije. Tu je potrebno iskati vzroke za sedanje stanje, ko v slovenskem nacionalnem arhivu najdemo razmeroma veliko upravnih in drugih fondov, ki po današnjih pristojnostih sodijo v regionalne arhive.

Število zaposlenih v arhivu naj bi po sistemizaciji iz leta 1957 znašalo 13 uslužbencev, arhiv pa je tedaj zaposloval le 11 ljudi, od tega pet s fakultetno, tri s srednjo in tri z drugo izobrazbo. Organizirani so bili v delovne skupine, pozneje imenovane oddelki za posamezna opravila (za prevzemanje, za ureditev novoprevzetega gradiva itd).

V petdesetih letih je bil Mestni arhiv ljubljanski v tedanji Jugoslaviji na strokovnem področju med prvimi, ki je uvedel dosjeje za gradivo pred prevzemom v arhiv, evidence zunanje službe oziroma dosjeje ustvarjalcev gradiva pred prevzemom gradiva v arhiv. Prav tako je bil med prvimi pri uvedbi akcesijske (prevzemne) knjige, saj je za vsi vpisnik prevzetega gradiva vodil že od decembra 1950, običajno akcesijsko knjigo pa je nastavljal 12. maja 1955. Iz priloge k akcesijski knjigi so se razvili dosjeji prevzetih fondov, ki vsebujejo vse pomembne podatke o prevzetem gradivu. Zaradi skromnih finančnih sredstev so zaposleni zlasti pri opremljenosti gradiva pokazali veliko iznajdljivosti, ki se je izražala v delu mizarske in knjigoveške delavnice ter fotolaboratorija. Zelo so pogrešali prostor za dezinfekcijo gradiva, večjo sortirnico in delavnico za konservacijo in restavracijo gradiva. Teoretični prispevek k domači in mednarodni arhivski teoriji pa predstavljajo razmišljanja ravnatelja dr. Sergija Vilfana o urejevanju, izločanju, izdelavi inventarjev in drugih arhivskih pripomočkov ter o citiranju oz. signiranju arhivskega gradiva, ki so objavljena v publikaciji 60 let Mestnega arhiva ljubljanskega.

V tem času se je povečevala uporaba arhivskega gradiva. Raziskovalci so dobili boljše možnosti za delo v začetku leta 1959, ko so na Magistratu uredili arhivsko italnico. Za dopolnjevanje gradiva so si pomagali s pridobivanjem mikrofilmov, poskušali so tudi že z lastnim varnostnim mikrofilmanjem gradiva. Domnevamo, da so bili prvi poskusi mikrofilmanja na fotografski osnovi, saj mikrofilmske kamere še niso imeli. Sicer pa je bilo tedanje mikrofilmanje izjemno drago, »... dražje kot zidava skladišča ...«²⁴ V arhivu se je razvijala tudi fototeka.

²⁴ 60 let MAL, str. 49.

Obnovljeni prostori na Magistratu, kjer je danes sedež arhiva. V soncu se svetijo skladišni prostori t. i. "francoske sobe", 1998. ZAL, LJU 342, Fototeka, Poz II/D

Atelje v mestnem arhivu, julij 1957

Marija Lah sedi za reprodukcijem stojalom, izdelanim po lastnih načrtih, in fotografira.

ZAL, LJU 342, Poz 1/B, št. 88

Po preselitvi arhiva nazaj na Magistrat je arhiv ostal brez knjižnice, ki je ostala v Auerspergovi palači in postala osnova za poznejšo Slovensko knjižnico. Nujno je bilo treba za etni sistematično zbirati knjige za interno strokovno knjižnico. Po letu 1957, ko je arhiv na Magistratu pridobil razstavno dvorano, se je začela razvijati tudi razstavna dejavnost, s katero so poskušali poživiti turistični utrip magistratne stavbe in mesta v celoti.

Leta 1961 so ustanoviteljske pravice od Okrajnega ljudskega odbora Ljubljana ponovno prešle na Mesto Ljubljana. Mestni svet je 13. novembra 1963 sprejel sklep o ustanovitvi finančno samostojnega zavoda Mestni arhiv, Zgodovinski arhiv mesta Ljubljana. Sredstva za delovanje je pridobival od ustanovitelja, z dotacijami zainteresiranih, po pogodbah, z darili in volili ter s prodajo lastnega izrabljenega inventarja. Prispevek ustanovitelja je zadostoval za kritje približno 60 % stroškov, zato se je arhiv v šestdesetih letih znašel v zelo težkih finančnih razmerah. Zmanjšalo se je število zaposlenih, zavod pa je moral zaradi pomanjkanja sredstev prevzemati številna pogodbena dela. Posledica izjemno težkega finančnega stanja je bil tudi sklep delovne skupnosti z dne 17. avgusta 1965, ki narekuje, naj vsak od zaposlenih poskuša zvedeti »... za podjetja, ki imajo arhive v slabem stanju in bi želeli, da se jim stanje popravi ...«²⁵ Za šestdeseta leta, ko se je tudi v arhivu začelo intenzivno uveljavljati samoupravljanje, je znano, da je arhiv sklenil številne pogodbe o urejevanju gradiva upravnih organov in gospodarskih organizacij na območjih ukinjenih okrajev Ljubljana, Kranj in Novo mesto. Na osnovi določil Zakona o arhivskem gradivu

²⁵ Vodnik po fondih Zgodovinskega arhiva Ljubljana, Gradivo in razprave 2, Ljubljana 1980, str. 17.

in arhivih, ki ga je 24. februarja 1966 sprejela republiška skupščina, so v naslednjih letih upravni organi z območja omenjenih ukinjenih okrajev z arhivom sklepali pogodbe o poveritvi opravljanja arhivske službe. S tem si je arhiv zagotovil finančna sredstva za obstoj in postopno razširil svojo dejavnost na območje osrednje Slovenije. Najbolj sistematično sta opravljanje arhivske službe rešili Skupščina obiškojka Loka, ki je leta 1967 zagotovila depojske in poslovne prostore na loškem gradu ter sredstva za arhivista, in Idrija, ki je konec šestdesetih let na podoben način uredila arhivsko službo na svojem območju. Zaradi povečanega dotoka gradiva je arhivu uspelo pridobiti tudi nekaj depojev, med katerimi je bil leta 1968 pomembnejši grad Mala Loka pri Trebnjem. V začetku sedemdesetih let je arhiv dobil depoje v Trziškem muzeju in radovljiški graščini.

Od leta 1971 je financiranje arhivske dejavnosti od upravnih organov postopoma prehajalo na nastajajoče obmošinske kulturne skupnosti. Zaradi velikega geografskega območja, na katerem je arhiv deloval od konca šestdesetih let, in ustanovitve Centra za zgodovino mest in mešanstva pri arhivu leta 1971, se je arhiv pripravljal tudi na novo organiziranost.

S 1. februarjem 1972 je vodenje arhiva prevzel dr. Jože Žontar. V naslednjih letih se je zavod tudi kadrovsko okreпил, s pridobitvijo depojev in poslovnih prostorov na Gorenjskem in Dolenjskem pa so bili dani pogoji za ustanovitev dislociranih delovnih enot.

Loški grad, 1963

Arhivski oddelek je v letih 1967 do 1975 deloval na škofjeloškem gradu. Loški muzej Škofja Loka, Zgodovinski oddelek

Grad Mala Loka, 1997

Pridobitev novih depojskih in razstavnih prostorov na gradu Mala Loka, 1968. ZAL, LJU 342, Poz II/D

Depo v Ljubljani
ZAL, LJU 342, Poz II/D

Zgodovinski arhiv Ljubljana

1973–1998

Do sredine leta 1973 so vse tedanje gorenjske, ljubljanske, obljublanske, dolenske in belokranjske obine ter obina Idrija poverile opravljanje arhivske službe Mestnemu arhivu Ljubljana. Dotedanje ime arhiva ni veustrezalo geografskemu območju, ki ga je pokrival, zato je delovna skupnost zavoda 28. junija 1973 sprejela sklep, da se Mestni arhiv Ljubljana preimenuje v Zgodovinski arhiv Ljubljana.

Od 1. oktobra istega leta se je notranja organizacija delila na skupne službe, Center za zgodovino mest in mešanskega gospodarstva in na štiri delovne enote. Enota za Gorenjsko Kranj, ki se je preselila v poslovne prostore v Kranju že 5. marca tega leta, je pokrivala območje obin Jesenice, Kranj, Radovljica, Škofja Loka in Trži, Enota za Dolensko in Belokrajsko Novo mesto, ki je novembra začela poslovati v Novem mestu, je obsegala obine rnomelj, Metlika, Novo mesto in Trebnje, Enota za obljublansko območje, ki je imela sedež na Magistratu, je pokrivala območja obin Cerknica, Domžale, Grosuplje, Idrija, Kamnik, Kočevje, Litija, Logatec, Ribnica in Vrhnika, Enota Mestni arhiv Ljubljana, prav tako s sedežem na Magistratu, pa je pokrivala vse ljubljanske obine. Taka organiziranost arhiva je bila formalno potrjena 30. januarja 1975, ko je Skupščina mesta Ljubljana sprejela spremembo ustanovitvene odločbe arhiva.

Oktobra 1973 je bilo v Zgodovinskem arhivu zaposleno 21 oseb, od tega sedem arhivistov z visoko izobrazbo, dva arhivska strokovna sodelavca z višjo strokovno izobrazbo, štiri arhivski referenti s srednjo strokovno izobrazbo, arhivski manipulant ter šest

zaposlenih v skupnih službah, od tega eden z visoko, štiri s srednjo in eden s poklicno strokovno izobrazbo ter oskrbnica gradu Mala Loka. Pomanjkanje delovnih prostorov je v naslednjih letih narekovalo delno adaptacijo magistratnega podstrešja.

Obine oziroma družbenopolitne skupnosti niso dovolile, da bi bilo arhivsko gradivo z njihovih območij shranjeno zunaj njihovih obin, zato je arhiv do konca sedemdesetih let pridobil številne t.i. zasebne arhivske depoje, in sicer:

- leta 1973 v Šeškovem domu v Kočevju,
- leta 1974 v nekdanji osnovni šoli Karteljevo za gradivo z območja Novega mesta,
- januarja 1975 je bila otvoritev novih arhivskih depojskih in poslovnih prostorov v prenovljeni nunski kašči v Škofji Loki,
- leta 1975 je bil usposobljen depo v nekdanji osnovni šoli v Predosljah za gradivo z območja Kranja,
- leta 1976 je bil usposobljen depo na gradu Krumperk za gradivo z območja obine Domžale in depo na Jesenicah,
- leta 1977 je bil usposobljen depo v nekdanji osnovni šoli v Drašicah za gradivo z območja obin rnomelj in Metlika,
- leta 1978 v nekdanji osnovni šoli na Blatni Brezovici za gradivo z območja obine Vrhnika,
- leta 1980 je bil usposobljen depo v Komendi za gradivo z območja obine Kamnik,

- leta 1982 v Šmarju-Sap za območje je ob ineh Grosuplje,
- leta 1983 pa v Logatcu.

Leta 1982 je arhiv občin Trebnje vrnil večji del gradu Mala Loka. Do leta 1985, ko je vanj vdrla voda, je bilo v gradu le gradivo z območja ob ineh Trebnje, tedaj pa je bilo preseljeno v depoje v nekdanji osnovni šoli v Trebnjem. V osemdesetih letih je bil usposobljen tudi manjši depo na občini Litija za gradivo s tega območja. V začetku devetdesetih let je arhiv opustil depoja v Kočevju in Logatcu. Pokazalo se je tudi veliko pomanjkanje depojskih prostorov za gradivo z območja Ljubljane. Rešitev se je pokazala v preureditvi dela sosednje stavbe na Ciril-Metodovem trgu 21. Obsežna preureditvena dela so potekala vsa osemdeseta leta.

Del zaposlenih v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, 1980
 Zgoraj od leve proti desni: Zdravko Kovačič, Marjan Ravnik; v sredini od leve proti desni: Majda Kunaver, Tatjana Pirkmaier, Marija Pajk, Darinka Mladenovič, Tone Majcen; spodaj od leve proti desni: Borut Gregorič, Ljiljana Ciglar, Ana Kambič, Ana Zaletelj.
 ZAL, LJU 342, Poz II/D

Na organizacijskem področju je prišlo do spremembe leta 1980, ko se je zaradi zgodovinske tradicije in dobrih pogojev za delo iz Enote za Gorenjsko izločila Enota v Škofji Loki, samostojno pa je začela delovati tudi oddelek v Idriji.

Konec leta 1973 je bil sprejet sklep o nabavi mikrofilmske kamere. Na magistratnem podstrešju je bil urejen mikrofilmski laboratorij, februarja 1974 pa so zaposlili mikrofilmskega arhivskega tehnika. Mikrofilmska kamera, nabavljena v sedemdesetih letih, je bila zamenjana z novo po več kot dvajsetih letih konec leta 1997.

Na strokovnem področju so bila sedemdeseta leta namenjena obsežni akciji preverjanja stanja arhivskega gradiva pri ustvarjalcih. Opravljeni so bili številni pregledi pri upravnih organih, gospodarskih

organizacijah, šolah, društvih itd.

Za dislocirane enote in enoto za obljublansko območje so bile vzpostavljene evidence o stanju arhivskega gradiva pri ustvarjalcih in o gradivu, ki je bilo že v arhivu. Novi depoji so omogočali prevzeme več jih količin arhivskega gradiva. Zaradi velikega števila fondov in zbirk, ki so nastali v arhivu z novimi prevzemi, je bilo potrebno napraviti pregled nad njimi. To se je zgodilo leta 1980 z izdelavo Vodnika po fondih Zgodovinskega arhiva Ljubljana.

Publicisti ne dosežke s področja arhivistike in zgodovinopisja je arhiv za cel sistematično objavljati v zbirki Gradivo in razprave, ki je začela izhajati leta 1979. Obsežno in ustvarjalno delo, ki ga je opravil Mestni oz. Zgodovinski arhiv Ljubljana, je bilo ob njegovi 80-letnici poudarjeno z odlikovanjem z redom zaslug za narod z zlato zvezdo, s katerim je arhiv odlikoval predsednik Socialistične federativne republike Jugoslavije Josip Broz Tito. Odlikovanje je na slovesnosti 5. novembra 1979 arhivu izročil tedanji predsednik Skupščine mesta Ljubljana Marjan Rožič.

Zakon o naravni in kulturni dediščini iz leta 1981 je s podzakonskimi akti postavil organizacijske in strokovne smernice za naslednjih petnajst let delovanja arhiva. Na osnovi nove zakonodaje je bilo potrebno sprejeti nov ustanovitveni akt, ki je opredeljeval kar dvajset območij oziroma družbenopolitičnih skupnosti ustanoviteljic in seveda tudi dvajset območij inštitucionalnih kulturnih skupnosti, ki so financirale arhiv. Tako na področju financiranja je zahteval izjemno velike napore vodstva arhiva, da je uspelo pridobiti sredstva za kolikor toliko nemoteno delovanje ustanove. Na tem področju je prišlo konec osemdesetih let do bistvenega napredka: arhiv je dobil le enega financerja,

tedanjo Kulturno skupnost Slovenije, po njeni ukinitvi v začetku devetdesetih let pa je finančno obveznosti prevzelo Ministrstvo za kulturo Republike Slovenije. Veliko neskladje v odnosu med območji in ustanoviteljicami (po upravni reformi decembra 1994 jih je bilo kar 50), ki niso imele nobenih obveznosti, temveč le statusne pravice, in edinim financerjem, Ministrstvom za kulturo Republike Slovenije, katerega edina pravica je bila financiranje, je bilo odpravljen z Zakonom o arhivskem gradivu in arhivih konec marca 1997.²⁶ Tedaj je bilo ustanoviteljstvo preneseno na Vlado Republike Slovenije, kar je formaliziral Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Zgodovinski arhiv Ljubljana, sprejet na seji Vlade RS 12. februarja 1998.²⁷

Na strokovnem področju je v začetku osemdesetih let potekala obsežna valorizacija ustvarjalcev arhivskega gradiva. Začela so se izobraževanja delavcev, ki pri ustvarjalcih delajo z dokumentarnim gradivom. Nadaljevalo se je prevzemanje gradiva, zlasti od ustvarjalcev s področja družbenih dejavnosti, družbenopolitičnih organizacij pa tudi uprave in gospodarstva, manj pa zaradi obsežnosti gradiva s področja pravosodja. Izdelana so bila številna navodila za odbiranje arhivskega gradiva iz dokumentarnega in obsežne priprave arhivskega gradiva za prevzem. Ta leta so zaznamovale številne racionalizacije na strokovnem področju, kot na primer reorganizacija strokovne službe v enotah Mestni arhiv Ljubljana in obljublansko območje, ki sta združili strokovne moči in organizirali strokovno obdelavo arhivskega gradiva po vrstah fondov. Druga polovica osemdesetih let je tudi čas, ko se je v arhivu postopoma uveljavljala racionalna obdelava arhivskega gradiva.

²⁶ Zakon o arhivskem gradivu in arhivih, Ur. l. RS, št. 20/97.

²⁷ Sklep o ustanovitvi javnega zavoda Zgodovinski arhiv Ljubljana, Ur. l. RS, št. 17/98.

Podelitev odlikovanja predsednika republike Josipa Broza,
5. november 1979

Odlikovanje z redom zaslug za narod z zlato zvezdo so
Zgodovinskemu arhivu Ljubljana ob njegovi 80-letnici sve-
tano podelili v prostorih ljubljanske mestne skupš-
tine. Odlikovanje je izročil predsednik Skupš-
tine mesta Ljubljane Marjan Rožič.
ZAL, LJU 342, Poz I

Stara osnovna šola v Predosljah, 1997

V njej so bili do leta 2007 depoji enote za Gorenjsko.
ZAL, LJU 342, Poz II/D

Dejavnost arhiva v osemdesetih pa tudi v vseh
prejšnjih letih je bila predstavljena v obsežnem
Vodniku Zgodovinskega arhiva Ljubljana, ki je izšel
leta 1992 in prinaša nekatere metodološke novosti pri
izdelavi celovitega razvida nad arhivskim gradivom v
arhivu.²⁸ Ne gre pa prezreti dejstva, da je arhivu kljub
obsežnemu geografskemu območju po devetdesetih
letih delovanja šele konec osemdesetih let uspelo
kupiti prvo službeno vozilo, in sicer kombi
Zastava 850.

Aprila 1992 je vodenje arhiva prevzel Janez Kopa-
r. Zaradi dolgih razpisnih postopkov, ki so bili posledica
ustanovitelskih zapletov, menjav v vodilnih
strukturah ljubljanske občine in zaradi upravnih
reform, ki so povečale število ustanoviteljic arhiva, je
bil formalno imenovan za ravnatelja šele 21. decembra
1995, z veljavnostjo od 19. aprila 1996.²⁹ Kot vršilec
dolžnosti ravnatelja pa je arhiv dejansko vodil od
odhoda prejšnjega ravnatelja, dr. Jožeta Žontarja.

Kljub vsem zapletom z imenovanjem ravnatelja pa je
zahvaljujoč dobri odnosom med zaposlenimi
dejavnost arhiva nemoteno potekala naprej. Splošna
usmerjenost je bila izpopolnjevanje računalniške
strojne in programske opreme, pedagoška dejavnost,
intenzivirala se je razstavna dejavnost, ki je z odmevno
razstavo Slovenija in Dunaj posegla tudi na
mednarodno področje, uspešno je potekalo objavljane
arhivističnih in zgodovinskih raziskav v zbirki
Gradivo in razprave.

²⁸ Vodnik Zgodovinskega arhiva Ljubljana, Gradivo in razprave 11, Ljubljana
1992, str. 7–10.

²⁹ Sklep Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana z dne 21. 12. 1995 in potrditev
veljavnosti sklepa, dopis Mestnega sveta Mestne občine Ljubljana, Komisije za
mandatna vprašanja, volitve in imenovanja z dne 6. 11. 1996.

Zelo veliko naporov in sredstev je bilo vloženo v izboljšanje delovnega standarda v arhivu, to je v izboljšanje voznega parka službenih vozil in pridobivanje boljših poslovnih in depojskih prostorov. Tako je bilo opravljeno še nekaj manjših adaptacij na podstrešju Magistrata. Znatno so se izboljšali delovni in depojski prostori Oddelka v Idriji, ki se je z gradu preselil v prostore nekdanje gimnazije, in Enote za Dolenjsko in Belo krajino v Novem mestu. Tu so arhivsko gradivo leta 1996 preselili iz že nevarne stavbe nekdanje osnovne šole Karteljevo v prenovljene prostore v gradu Grm, kamor so leta 1997 preselili tudi poslovne prostore dolenjsko-belokranjske enote.

Za Enoto za Gorenjsko Kranj je bilo opravljeno nekaj razmeroma zahtevnih prenovitvenih del v depoju v Predosljah, vložena pa so bila precej velika finančna sredstva za pridobitev boljših in večjih poslovnih prostorov te enote, ki se je do konca januarja 1999 s štirimi zaposlenimi, raziskovalci in drugimi uporabniki arhivskega gradiva stiskala na vsega 40 kvadratnih metrih v zgradbi na Stritarjevi ulici 8 v Kranju. Razmere v kranjski enoti naj bi se začele urejati že ob koncu leta 1989, vendar je zaradi denacionalizacije propadla že skoraj dokončna rešitev prostorskega problema; dobrih 200 kvadratnih metrov poslovnih površin v Pavšlarjevi hiši v centru Kranja je bilo tako reko pripravljenih na vselitev. Rešitev se je nazadnje pokazala v zgradbi na Savski cesti 8 v Kranju, kamor se je enota uradno preselila 23. junija 1999, ko so bili novi poslovni prostori tudi uradno predani svojemu namenu.

Predaja poslovnih prostorov, 31. marec 1992

Novi ravnatelj Janez Kopa se z darilom zahvaljuje dolgoletnemu ravnatelju dr. Jožetu Žontarju ob njegovem odhodu na drugo delovno mesto.

ZAL, LJU 342, Poz II/D

Ponovno velja omeniti, da je marca 1998, potem ko je po sprejetju Zakona o arhivskem gradivu in arhivih ustanoviteljstvo arhiva prešlo na Vlado Republike Slovenije, Zgodovinski arhiv Ljubljana dobil nov ustanovitveni akt, ki je poenotil ustanoviteljske pravice s pravicami financiranja. Namesto dotedanjih 50 ob in ustanoviteljic in enega financerja je dobil arhiv poslej enega ustanovitelja, to je Vlado Republike Slovenije, in enega financerja v okviru prora unske postavke Ministrstva za kulturo Republike Slovenije.

Janez Kopa

Delovni prostori Enote za Gorenjsko v Kranju, 2008
ZAL, LJU 342, PozII/D

Literatura:

1. dr. Sergij Vilfan s sodelavci: 60 let Mestnega arhiva ljubljanskega, Ljubljana 1959.
2. Janez Kopa : Zgodovinski arhiv Ljubljana (1898–1978), Vodnik po fondih Zgodovinskega arhiva Ljubljana, Gradivo in razprave 2, Ljubljana 1980, str. 8–33.
3. Janez Kopa : Zgodovinski arhiv Ljubljana (1898–1988), Kulturni in naravni spomeniki Slovenije, Zbirka vodnikov 161, Ljubljana 1988.
4. Nekaj poudarkov iz zgodovine arhiva, Vodnik Zgodovinskega arhiva Ljubljana, Gradivo in razprave 11, Ljubljana 1992, str. 7–10.

Enota v Ljubljani, marec 1998

Od leve spodaj: Darinka Mladenovi , Janez Bregar, Janez Kopa , Ljiljana Šuštar, Dušan Bahun, Sonja Anži , Tatjana Šenk, Franc Brunšek, Sre ko Rojec, Marjana Kos, Janja Grgi , Tatjana Pavli, Žiga Železnik, Tone Majcen, Žarko Bizjak, Marija Špiljak, Marjan Ravnik, Nataša Budna Kodri , Barbara Pešak Mikec, Dragan Mati , Mihaela Knez, Borut Gregori , Jože Suhadolnik, Jože Setnikar in Rado Vodenik.

Enota za Gorenjsko Kranj, oktober 1997

Gorazd Stariha, Marija Kos, Mija Mravlja, Uroš Snoj

Enota v Škofji Loki, oktober 1997

Judita Šega, France Štukl

Enota za Dolenjsko in Belo krajino Novo mesto, oktober 1997

Marjan Penca, Marko Polenšek, Marjeta Matijevi , Zorka Skrabl

Enota v Idriji, oktober 1997

Janez Pirc, Mira Hodnik

Predsednik Republike Slovenije Milan Kučan je arhivu 16. junija 1998 podelil častni znak svobode Republike Slovenije. Direktor Janez Kopač se zahvaljuje za podeljeno priznanje. ZAL, LJU 342, Poz II/D

Ljubljanska županja Vika Potnik ob odkritju spominske plošče Antonu Aškercu v preddverju arhiva, 1998
ZAL, LJU 342, Poz II/D

Zgodovinski arhiv Ljubljana

1998–2009

Leta 1998 je arhiv slovesno praznoval svojo stoletnico. Ob jubileju je ob velikim prizadevanjem vodstva in vseh zaposlenih pripravil razstavo in dve spremljajoči publikaciji. Predsednik Republike Slovenije je arhivu 16. junija podelil častni znak svobode Republike Slovenije za sto let *»zaslužnega delovanja v arhivistični stroki, še posebej pa za prispevek pri ohranjanju kulturne dediščine«*. Poleti je v preddverju na Mestnem trgu tedanja ljubljanska županja Vika Potonič odkrila spominsko ploščo Antonu Aškercu, na katero smo zapisali njegove besede: *»Vsa lokalna zgodovina ..., se pomeje mimo naših oči, pregledujemo naš mestni arhiv.«*

Naslednje leto, 1999, je dotedanjega ravnatelja, ki se je z novim ustanovitvenim aktom preimenoval v direktorja, Janeza Kopača nasledil mag. Branko Kozina. Novi direktor je prišel iz Centra za strokovni razvoj pri Arhivu Republike Slovenije.

Novo tisoletje je arhiv, vsaj kar se tiče sedeža arhiva v Ljubljani, doživel v istih prostorih na enaki površini. Z novo zakonodajo in številnimi novimi ustvarjalci arhivskega gradiva so se razmere hitro spreminjale. Vse od sredine devetdesetih let je arhiv nestrpno pričakoval preselitev gradiva in zaposlenih. Enota za ljubljansko območje je v nove prostore v stavbi bivše domobranske vojašnice na Poljanski cesti, vendar se je rešitev neprestano in vztrajno odmikala. Prostorsko stisko *»ljubljskega«* gradiva je leta 2001 rešila Enota za Gorenjsko Kranj, ki je odstopila del svojih depojskih prostorov v stavbi Iskre na Laborah v Kranju.

Namesto da bi v te prostore preselili gradivo iz neustrezne stavbe osnovne šole v Predosljah, smo tja istega leta preselili fonde ustvarjalcev z območja ljubljanskih upravnih enot. Skrajna je v Ljubljani zmanjkalo prostora tudi za arhivsko gradivo ustvarjalcev ljubljanske območja, in tako je tudi to romalo v Kranj. Dobrih šest let so arhivski manipulanti s sedeža arhiva vsak teden prevažali gradivo na relaciji Kranj–Ljubljana in nazaj. Pri tem ni šlo le za ogrožanje materialne varnosti arhivskega gradiva, tudi veliki fizični napori zaposlenih so bili potrebni za nemoteno delo sprejemne pisarne in knjižnice v Ljubljani.

Marca 2006 smo z novim vodstvom, ko je direktorsko mesto zasedla Nataša Budna Kodrič, v delovni program arhiva na prvo mesto postavili pridobitev novih arhivskih prostorov za enoto v Novem mestu in za sedež arhiva v Ljubljani. Na strokovnem področju smo izpostavili potrebo po vpeljavi arhivskega informacijskega sistema, večinoma povezanosti strokovnih delavcev v obliki timskega dela, po jasnejši hierarhiji odgovornosti in odločanja v arhivu, po permanentnem strokovnem izobraževanju zaposlenih in kolikor mogoče kvalitetnem nadomestnem zaposlovanju. Kako uspešni bomo, se bo izkazalo čez čas, za sedaj pa novih prostorov še nimamo, informacijski sistem, ki smo ga postavljali skupaj vsi slovenski javni arhivi, ni uspel, smo pa znotraj arhiva začeteli s spremembami, ki jih na zunaj predstavljajo nova notranja organizacija in sistemizacija delovnih mest, intenzivnejše sodelovanje med enotami v obliki arhivskih delovnih skupin,

Razstava Božične in novoletne voščenice v avli arhiva, 1999 *

oblikovanje strategije razvoja arhiva do leta 2013, sprejetje sistema notranjih pravil, posodobitev knjižnične službe z vstopom v sistem Cobiss ipd.

Eden od večjih uspehov zadnjega desetletja je prav gotovo zmanjšanje števila dislociranih arhivskih skladišč. Še ob koncu leta 2000 je bilo arhivsko gradivo shranjeno na 16 lokacijah, danes pa jih je le še šest. Malo manj ponosni smo lahko na razmere v teh skladiščih. Težko govorimo o velikem izboljšanju, saj so se tudi obnovljene zgradbe pokazale kot neustrezni prostori za hranjenje našega gradiva. Tako v Škofji Loki kot v prostorih v bivši roški vojašnici na Poljanski cesti v Ljubljani razmere še vedno niso ustrezne. Z velikim trudom in vloženimi finančnimi sredstvi jih ohranjamo v kolikor toliko vzdržnih razmerah. Najslabše je že vrsto let v Enoti za Dolenjsko in Belo krajino, kjer se grad Grm skorajda podira in daje ne samo škodljivo, pa tudi nevarno zavetje arhivskemu gradivu.

Arhivsko gradivo pa še vedno ostaja na terenu tudi po preteku roka, ko bi ga moral arhiv urejenega in popisanega že prevzeti. Statistični podatki v spodnji tabeli s stanjem ob koncu leta 2008, pokažejo nekatere relacije med enotami Zgodovinskega arhiva Ljubljana, iz njih pa se da še enkrat jasno razbrati neugodne razmere za strokovno delo v Enoti za Dolenjsko in Belo krajino v Novem mestu.

Enota	Tekočih metrov gradiva	Površina (km ²)	Število ustvarjalcev
LJUBLJANA	5.949,1	4.026,9	474
KRANJ	2.809,6	1.623,4	165
NOVO MESTO	1.389,4	1.672,1	136
ŠKOFJA LOKA	776,9	512,3	35
IDRIJA	722,9	425,0	29
SKUPAJ	11.647,9	8.259,7	837

* Vse fotografije brez navedbe vira so iz naše Fototeke pod oznako LJU 342, Poz II/D.

Že od konca devetdesetih let je v arhivu ponovno zavel ustvarjalni veter arhivskih razstav, ki so se zamenjale v povprečju dvakrat na leto. Nadaljeval se je triletni cikel predstavitev ljubljanskih trgov z vidika zgodovinskega razvoja, arhitekturnih značilnosti njihovih hiš in predstavitve prebivalcev. Vsi trgi pa do letošnjega leta še niso prišli na vrsto. Vmes smo pripravljali razstave, ki so želele predstaviti bodisi drugačno, zanimivejše in na pogled lepše arhivsko gradivo, bodisi so bile postavljene z namenom opozoriti ali opozoriti na obletnice, dogodke ipd. Tako smo predstavili ljubljanske hotele, zabavo v Ljubljani v 19. in 20. stoletju, božične in velikonočne voščenice iz naših zbirk, postavitev Prešernovega spomenika, ljubljansko mestno upravo od prvega župana do sodobnosti, zgodovino ideje o ljubljanski vzpenjači, Ljubljano v prvi polovici 17. stoletja ipd. Na razstavnem in izobraževalnem področju so bile delovne tudi enote arhiva, ki so v obdobju med 1999 in 2009 pripravile sedem razstav in z njimi prikazale novomeško trgovino in trgovce, predstavile Novo mesto med drugo svetovno vojno, Škofjo Loko v starih listinah, podjetništvo v Kranju, protestantizem v Škofji Loki, obrtnike v Novem mestu ter ulice, ceste in trge Kranja.

Publicistična dejavnost arhiva je v zadnjem desetletju prinesla dve reprezentativni izdaji, pri katerih so izdatno pomagali sponzorji. To sta knjigi Malefice in Ljubljani anov in Ljubljanski župani skozi čas 1504–2004. Pri prvi gre za predstavitev vira z dodanimi znanstvenimi razpravami, pri drugi pa reprezentativni prikaz vseh ljubljanskih županov. Med ostalimi izdajami so poleg katalogov k vsem prej omenjenim razstavam izšli: Lokalna oblast na Slovenskem v letih 1945–1955 mag. Janeza Kopača,

Novo mesto je bilo, O letalskih napadih na Novo mesto, razstava v Enoti za Dolenjsko in Belo krajino, 2002

Predstavitve knjige Ljubljanski župani skozi čas, 2004

Otvoritev novih delovnih prostorov Enote v Škofji Loki, 2004

Vzpon in zaton podjetništva v Kranju od leta 1918 do nacionalizacije, otvoritev razstave Enote za Gorenjsko v Kranju, 2006

Klarise na Kranjskem dr. Damjana Han i a, Skrb za uboge v deželi Kranjski mag. Sonje Anži , drugi in tretji zvezek Ljubljanskih sodnikov in županov ter dve avtobiografiji: Jakob Štukl, Iz mojega življenja in Matija Maleži , Zgodbe krutih asov.

Na strokovnem podro ju smo bili v prazni nem letu 1998 soorganizatorji arhivskega posvetovanja v Gozdu Martuljku, od za etkov smo aktivno sodelovali pri vzpostavljanju arhivskega informacijskega sistema (InfoArh), sodelujemo v medarhivskih strokovnih skupinah, udeležujemo se doma ih in tujih arhivskih zborovanj in posvetovanj.

Leta 2006 smo do akali novi arhivski zakon, ki je zaradi zahtev asa – arhiviranja elektronskih zapisov – zamenjal prejšnji, še ne deset let stari zakon. Tudi to je dokaz, da v novem tiso letju v arhivih as te e hitreje. Soo eni smo s precejšnjimi izzivi, ki zahtevajo nove pristope, aktivnejše sodelovanje z ustvarjalci arhivskega gradiva, izobraževanje in seznanjanje s strokovnimi vprašanji na številnih podro jih. Arhivistika postaja interdisciplinarna veda, poklic arhivist pa se ne da ve omejevati na zgodovinarja, arhivarja, dokumentalista ali informatika. Arhivist je poklic, ki združuje vse te strokovnosti in še številne druge. Zato se že pogosto sprašujemo, kam sploh spada arhivistika in kam spadajo arhivi. Podro je kulture je že zdavnaj preozko za vse zahteve, ki jih pred arhive postavlja sodobnost.

Zapiski sej mestnega sveta od 1520 dalje

111 let dela z arhivskimi dokumenti

Ste se ob branju različnih poljudnih zgodb, zgodovinskih romanov ali gledanju dokumentarnih filmov o zgodovinskih dogodkih kdaj vprašali, odkod vsi ti podatki? Verjetno ne. Res, na prvi pogled se zdijo dogodki iz preteklosti znani, saj jih poznamo iz učbenikov in enciklopedij. Toda v knjige podatki niso prišli sami od sebe. Znanstveniki, zgodovinarji, etnologi, umetnostni zgodovinarji in drugi so marljivo prebirali arhivske vire, preden so lahko povezali dogodke v zgodbo.

Tako pridemo do arhivov in njihovega pomena. Ker je pot od arhiva do podatka, ki ga preberete v enciklopediji, dolga, se delo in vloga arhivov pri tem že skrivata in sta zato znana le ozkemu krogu znanstvenikov. Šele po obsežnem in zahtevnem delu arhivistov, ki sistematično zberejo in uredijo podatke, lahko preučenec preteklosti za ne obravnava drobno zgodovinsko vprašanje. Na podlagi drobnih delnih vprašanj lahko obravnava širšo tematiko, tako nastanejo zgodovinske sinteze, nato šele splošni zgodovinski pregledi, ki jih poznamo iz učbenikov in enciklopedij.

Delo arhivistov je torej najprej vedeti, kateri dokumenti so pomembni in jih prevzeti v arhiv.

Če gre za gradivo, staro petdeset in več let, ga v arhiv prevzamejo v celoti, mlajšega pa odberejo po kriterijih valorizacije. Arhivisti nato dokumente sistematično razvrstijo, tako da nastanejo t. i. arhivski fond, ki so običajno poimenovani po pravni osebi, pri kateri so nastali dokumenti. Za vsak fond obstajajo sezname (popisi) vsebine gradiva. Te lahko naredijo že ustvarjalci ali pa šele arhivski delavci v arhivu. Tako gradivo postane pregledno in s tem uporabno ter na voljo uporabnikom, to je zgodovinarjem in vsem, ki jih zanimajo podatki iz preteklosti. Dokumente arhivisti tudi objavljajo, zanimivejše in pomembnejše razstavijo, na njihovi osnovi pišejo zgodovinske prispevke ipd.

Osnovne podatke o gradivu, ki ga hrani arhiv, vsebuje vodnik po fondih. V njem dobimo prve informacije o strukturi in organiziranosti gradiva ter osnovne podatke o vsebini gradiva. Že prva informacija o gradivu je obsežna. Pri njej o bogastvu, različni vsebini in obliki gradiva v arhivu.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Št.	Leto	Ime	Podatki	Opombe	Št. listov	Opombe	Št. listov	Opombe	Št. listov	Opombe
20	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
21	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
22	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
23	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
24	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
25	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
26	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
27	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
28	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
29	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
30	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
31	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
32	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
33	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
34	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
35	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
36	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
37	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
38	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
39	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818
40	76	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818	1817-1818

Sprejemni inventar, 1955

Akcesijsko knjigo, v katero vpisujemo nove pridobitve arhivskega gradiva, so za eli voditi leta 1955.

Pridobivanje arhivskega gradiva

V Hribarjevem času so spoznali, da del dokumentov, ki nastaja pri poslovanju mestne uprave, vsebuje kulturno in znanstveno sporočilo in ga je zato potrebno ohraniti. Arhivsko gradivo, ki je imelo vrednost za zgodovino pisane, so ločili od ostalega dokumentarnega gradiva. Aškerc je kot prvi mestni arhivar začel skrbeti za stare listine, mestne privilegije, urbarje, dokumente mestne uprave, in to je še danes najstarejši del gradiva v arhivu. Dr. Vilfan je pozneje ocenil, da je bilo tega gradiva okoli 80 tisoč metrov. Pravzaprav malo v primerjavi z današnjimi 12.000 tisočimi metri.

Z družbenimi spremembami po drugi svetovni vojni je postalo vse gradivo, nastalo do leta 1945, arhivsko, torej pomembno za kulturo in znanost. Mestni arhiv v Ljubljani je prevzel vso ljubljansko mestno registraturo do leta 1945. V petdesetih letih 20. stoletja je v arhiv začelo pritekati tudi novejšo arhivsko gradivo.

Količine, ki jih je bilo potrebno prevzeti in shraniti, so postajale vse večje. Do leta 1955 je arhiv prevzemal upravno gradivo, nastalo na območju Ljubljane, poleg tega pa tudi gradivo gospodarstva, šolstva in osebno arhivsko gradivo.

Ko je leta 1955 ustanovitelj arhiva postal Okrajni ljudski odbor Ljubljana, je začelo v arhiv pritekati gradivo s širšega območja. Ocenjujemo, da je bilo leta 1956 v arhivu že okoli 3.000 tisoč metrov gradiva. Prevzemno knjigo, to je evidenco prevzetega gradiva, ki kaže kronologijo in količino prevzetega gradiva,

so začeli redno voditi leta 1955. Ta nazorno pokaže, kako se je dotok iz leta v leto povečeval.

Kmalu se je zaradi velikih količin gradiva pokazal drug problem – prostori za hranjenje gradiva, torej depoji, so postali premajhni. Po letu 1963, ko so končali adaptacijo depojev na Mestnem trgu 27, so jih kaj hitro napolnili z gradivom, nato ljubljanskega gradiva ni bilo mogoče prevzemati več kot dvajset let. Arhiv se je omejil le na prevzemanje manjših fondov. Delno so povečali kapacitete s pridobitvijo gradu Mala Loka leta 1968. Preveč vprašanje depojev ljubljanske enote je bilo rešeno šele konec osemdesetih let, ko so adaptirali depoje na Ciril-Metodovem trgu 21. Z novimi depoji se je prevzemanje lahko nadaljevalo. Na novo je bilo prevzeto arhivsko gradivo uprave do srede šestdesetih let, gradivo gospodarstva, šolstva in društev.

Težave zaradi pomanjkanja depojskih prostorov so se spet pokazale, ko je bilo potrebno prevzeti gradivo partijskih organizacij. Šele leta 1985, ko so bili dokončani prostori na Ciril-Metodovem trgu 21, smo lahko prevzeli tudi arhivsko gradivo Zveze komunistov z območja celega arhiva.

Ko so v sedemdesetih letih obiskovale od Jesenic do Kranjskega poverile varstvo arhivskega gradiva Zgodovinskemu arhivu Ljubljana, so preskrbele depoje za svoje gradivo v starih, opuščenih zgradbah, večinoma v starih osnovnih šolah in gradovih.

Prevzem arhivskega gradiva Nogometnega kluba Olimpija, januar 1996

Prevzemi mnogokrat potekajo v kletih in na podstrešjih, v težkih delovnih pogojih, v prahu in umazaniji.

Do tedaj so arhivsko gradivo na teh območjih zbirali muzeji in muzejska društva, veliko starejšega upravnega gradiva pa so hranile kar obine. Muzej v Škofji Loki je nastalemu arhivskemu oddelku, kasneje enoti v Škofji Loki, že leta 1967 izročil arhivsko gradivo, prav tako tudi evidence o njem, pisarno in dva depoja. Podobno je v Idriji deloval arhivski oddelk pod okriljem Mestnega muzeja Idrija, ki se je v sedemdesetih letih vključil v Zgodovinski arhiv Ljubljana. Oddelk v Idriji je tako prevzel enega najstarejših in najpomembnejših gospodarskih fondov v državi, to je gradivo Rudnika živega srebra. Z ustanovitvijo Enote za Dolenjsko in Belo krajino Novo mesto je ta od Dolenjskega muzeja v Novem mestu in Belokranjskega muzeja v Metliki prevzela vse arhivsko gradivo s tega območja, razen listin. Enota za Gorenjsko v Kranju je starejše gradivo prevzela predvsem od gorenjskih občin.

Delovne enote v Škofji Loki, Kranju, Idriji in Novem mestu so prevzele upravno gradivo do leta 1968, pa tudi gradivo bank, sodišč, šol, gospodarskih in družbenopolitičnih organizacij in društev.

Leta 1997 je bilo v arhivu 7.816,5 tekočih metrov gradiva, shranjenega na šestnajstih različnih lokacijah, kar je pri uporabi predstavljalo precejšnjo težavo. V zadnjih desetih letih smo gradivo iz najbolj neprimernih depojev prenesli v primernejše in večje prostore, tako da je sedaj vse arhivsko gradivo shranjeno na šestih lokacijah. Vsaka enota ima svoj depo, bodisi v prostorih sedeža enote ali pa v njegovi bližini. V Ljubljani smo razen depojev na sedežu arhiva pridobili še skladišča na Poljanski cesti, v stari domobranski (roški) vojašnici.

Posebno težavni so prevzemi arhivskega gradiva pri ustvarjalcih, ki sami ne skrbijo zanj. Shranijo ga na podstrešje ali v klet in ez nekaj asa še komaj vedo, da ga imajo. Pogosto je gradivo neurejeno in shranjeno v popolnoma neustreznih prostorih. V takih pogojih je bil shranjen na primer arhiv Nogometnega kluba Olimpija. Uslužbenci našega arhiva so delali v prahu in umazaniji, da so rešili gradivo pred uni enjem in s tem zgodovino nogometnega kluba pred pozabo. V zadnjem asu je bilo v zelo slabem stanju nekaj gradiva gospodarske provenience, predvsem podjetij v ste aju.

Poleg prevzemanja arhiv starejše in pomembnejše arhivsko gradivo tudi odkupuje. S to prakso je za elo že mesto v asu župana Hribarja, ko je odkupovalo starejše dokumente v zasebni lasti. Odkupi so odvisni predvsem od finan nih možnosti, te pa so bile vedno omejene. Zadnja leta smo odkupovali predvsem razglednice in fotografije.

Prenos gradiva v novo skladiš e na Poljanski cesti (preurejena roška vojašnica), 2007

Oprema za listine

Listine so shranjene v posebnih škatlah. Na sliki je nova oprema za listine izdelana v restavratorskem centru Arhiva Republike Slovenije.

Hranjenje arhivskega gradiva

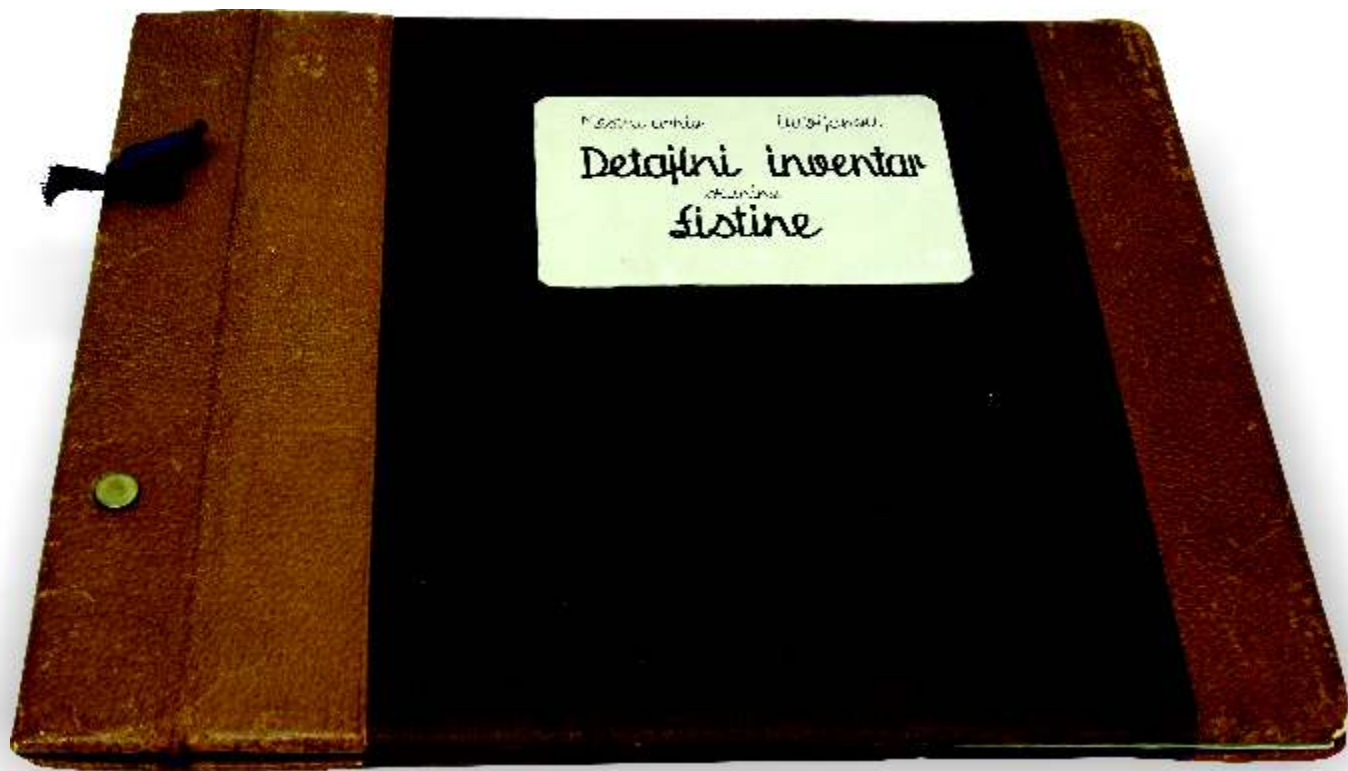
Arhivsko gradivo moramo v arhivu primerno tehni no opremiti, oz. ga primerno tehni no opremijo že ustvarjalci pred prevzemom v arhiv. To pomeni, da ga zložimo v arhivske škatle ali mape, kjer je varno pred prahom, svetlobo in poškodbami.

Oprema se je v preteklosti ve krat spreminjala. Prvotno so bili dokumenti shranjeni v fasciklih, to je zvezani v ovoje s prvo in zadnjo trdo platnico. Potrebno tehni no opremo, predvsem razli ne vrste fasciklov, so v petdesetih letih izdelovali v delavnici arhiva, a se je pokazalo, da so dokumenti še vedno preve izpostavljeni prahu, poškodbam in drugim vrstam uni evanja.

Danes hranimo ve ino gradiva v arhivskih škatlah, ki jih seveda ni ve potrebno izdelovati v arhivu, ampak jih lahko izbiramo pri razli nih proizvajalcih. Škatle so razli nih velikosti, v vsako pa lahko zložimo deset centimetrov gradiva. V arhivu vsako škatlo opremimo z napisom, ki vsebuje ime arhiva, oznako (signaturo) in ime fonda (ponavadi kar ime ustvarjalca), zaporedno številko škatle in številke vsebinskih (arhivskih) enot v njej. Na police v depojih jih polagamo pokonci, tako da devet arhivskih škatel v dolžino meri en teko i meter. Po novejših arhivskih dognanjih bi bilo za papir bolje, e bi ga polagali v vodoravni legi, a bi to pomenilo manjši izkoristek

prostora in posledi no še ve je potrebe po depojih. Druga no opremo zahtevajo listine, ki morajo biti še posebej zavarovane pred poškodbami. Posebno pazljivo je treba shraniti pe ate, s katerimi so opremljene nekatere listine. Nekateri pe ati visijo z listin na pergamentnih trakovih ali srebrnih vrvicah, ki se lahko odtrgajo ali kako druga e poškodujejo. Za listine z velikimi in težkimi pe ati so v asih izdelovali posebne kovinske škatle, za tiste brez vise ih pe atov pa so v delavnici arhiva naredili trde kartonske platnice. Pe ati teh listin so pritisnjeni na pergament oziroma papir. Danes posebno opremo izdelujejo v Centru za konservacijo in restavracijo Arhiva Republike Slovenije. Vsaka škatla, ki jo izdelajo, je prilagojena listini glede na njeno obliko, velikost in pe at. Notranjost škatle je iz nevtralnega papirja, ki še dodatno varuje listino, pisano na papir ali pergament, pred uni evanjem.

Posebno opremo zahtevajo tudi zemljevidi, karte in na rti, ki se zaradi velikosti in pregibanja lahko hitreje uni ijo. V preteklosti smo v arhivu uporabljali posebne obešalnike za na rte. Danes je tako gradivo shranjeno v velikih predalnikih, da ga ni potrebno pregibati.

Detaljni inventar skupine listin, 1955/56
Natan en popis vseh listin v arhivu.

Popisi arhivskega gradiva

Razumljivo je, da je bilo v stoenajstih letih obstoja našega arhiva izdelano veliko število različnih seznamov, popisov in vodnikov arhivskega gradiva.

Prvi seznam mestnega gradiva je bil narejen že pred ustanovitvijo arhiva. Leta 1866 ga je v znanstvenem poročilu o pregledu arhiva mesta Ljubljana sestavil Peter pl. Radics. Anton Aškerc je sestavil splošni katalog ljubljanskega mestnega arhiva v knjigi. Okoli leta 1937 je nastal inventar starejšega spisovnega gradiva, ki ga je izdelal Vladislav Fabjan. Prvi pregled vsega gradiva arhiva je leta 1950 sestavil Jože Šorn. Temeljit pregled vsega arhivskega gradiva je bil nato leta 1959 objavljen v publikaciji 60 let Mestnega arhiva ljubljanskega. To je bil že prvi pravi vodnik po arhivskem gradivu.

Ko je leta 1973 mestni arhiv prerasel v regionalni arhiv z zunanjimi enotami in se preimenoval v Zgodovinski arhiv Ljubljana, je nastala potreba po novem pregledu oz. vodniku po gradivu. Vodnik po fondih Zgodovinskega arhiva Ljubljana je izšel leta 1980. Predstavil je vse gradivo, nastalo na območju celotnega arhiva, to je od Jesenic do Trzinomlja. Zajeten vodnik po arhivskem gradivu, ločen po enotah: Ljubljana, obljubljsko območje, Dolenjska in Bela krajina, Gorenjska, Škofja Loka in Idrija, je izšel leta 1992 in na 662 straneh predstavil obsežno arhivsko gradivo celega arhiva.

Za vsak fond, ki je na kratko predstavljen v vodniku, obstaja tudi podroben popis. Popisi nam dajejo

vpogled v vsebino in značilnosti gradiva. Danes imamo izdelanih 3.055 različnih popisov, ki nam pomagajo najti željeni dokument med nekaj nad 11.600 tekočinami metri gradiva. Vsi ti številni popisi so nastajali ves čas obstoja arhiva in nekatere stare popise uporabljamo še danes. Aškerceve kartoteke ni popis sicer ni več uporabi, vendar je na njegovi osnovi še vedno mogoče najti gradivo, ki je pritegnilo že Aškerca. Tako nam pozornost pritegnejo različne vsebine, na primer popisni listek z naslednjo vsebino: *»Nauk: is krompirja kruh pezhi...«* *To je res genijalna misel, ki se je porodila v glavi modrega birokrata! Ljudstvo naj se uči iz krompirja! Pšeni ni kruh je samo za »gospodo«* ... *Tako se na originalen in preprost način rešava težavni socialni problem! Bravissimo! – In kako te enine redilen je tak-le krompirjevec!«* (1806) Taki in podobni komentarji nam prav gotovo zbudijo zanimanje za gradivo.

Tudi v Fabjanovi inventarni knjigi starejšega spisovnega gradiva iz leta 1937 najdemo različne zanimive opazke in namige na presenetljive dogodke. Sam popis nam razkriva vso pestrost spisovnega gradiva: mestni razgledi, javni razglasi, cehi, tihotapstvo, padarji, dijaške ustanove, dezertarji, redovniki, ženitna dovoljenja za policiste ... so samo nametani drobci iz obsežnega popisa. Najdemo pa tudi naslednji zapis: *»Popivanje rokodelskih pomočnikov (Blauer Montag). Rokodelski pomočniki, ki so ponedeljek prekokali, so bili zaprti in odobitno kaznovani.«* (1786–1787)

Kartoteka in kartote ni list starejše mestne registrature.
V letih 1898 do 1912 jo je sestavil Anton Aškerc in obsega 9 škatel.
ZAL, LJU 342, PozII/D

Popisi, ki jih še vedno uporabljamo, so nastali v petdesetih letih, ko je bilo v Mestnem arhivu Ljubljana popisano in urejeno starejše arhivsko gradivo. Pregled listin nam daje Detajlni inventar skupine listin, narejen v letih 1955/56, pregled rokopisnih knjig pa Inventar skupine Rokopisne knjige, nastal v letih 1952 do 1956. Obsežen inventar starejšega registraturnega gradiva mesta Ljubljana (11 knjig) je nastajal v sedemdesetih letih. Daje nam pregled gradiva ljubljanske mestne uprave, ki predstavlja temeljno gradivo Mestnega arhiva ljubljanskega oz. današnjega Zgodovinskega arhiva Ljubljana.

Nekateri fondi so zelo obsežni. Samo v fondu Mesto Ljubljana, Rokopisne knjige hranimo 1.166 rokopisnih knjig. Med njimi so pomembna kategorija zapisniki sej mestnega sveta Ljubljane, ki vsebujejo številna osebna in krajevna imena ter razne stvarne podatke. Za hitrejšo vsebinsko iskanje po zapisnikih mestnega sveta (vendar samo do leta 1653) je bila v arhivu narejena posebna imenska in stvarna kartoteka, s pomočjo katere lažje najdemo osebo, kraj ali drug podatek.

Poleg fondov, v katerih je – kot že rečeno – združeno gradivo enega ustvarjalca (npr. obine, osnovne šole ali gospodarskega podjetja), poznamo tudi zbirke arhivskega gradiva. O njih govorimo takrat, kadar združujemo istovrstne arhivske dokumente različnih ustvarjalcev, na primer listine, plakate, naštete, fotografije ipd., ne glede na to, kje je nastalo gradivo.

Veliko arhivskega gradiva, ki se nanaša na slovensko ozemlje, je v tujini. Uslužbenci arhiva so ga popisovali že v preteklosti in ga popisujejo (evidentirajo) še danes predvsem v avstrijskih in nemških arhivih.

Ob pregledovanju izdelujejo sezname in naračajo tudi mikrofilmske kopije gradiva.

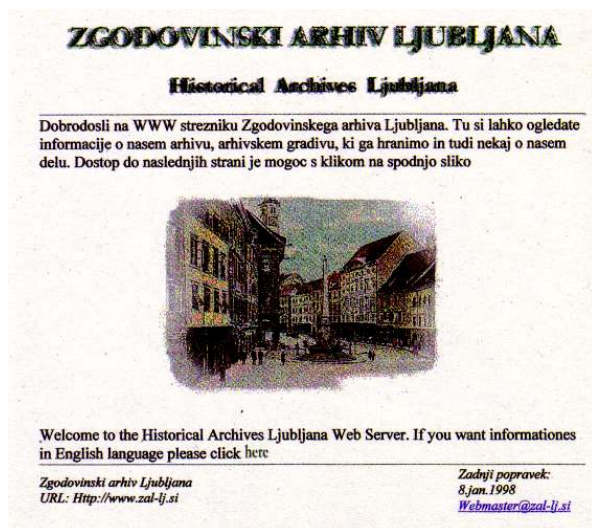
V Zgodovinskem arhivu Ljubljana smo že konec osemdesetih let prejšnjega stoletja začeli razmišljati, kako bi za hitrejšo in učinkovitejšo iskanje podatkov uporabljali računalnike. Prvi sestanki na temo uvajanja računalnikov so bili že leta 1984, prvi poskus računalniškega popisa je nastal leta 1986 v Enoti za Gorenjsko Kranj na računalniku ob imenu Kranj. Prvi popis z računalnikom je tako nastal še preden smo leta 1988 v arhivu dobili prvi računalnik. Od takrat dalje z računalnikom nastaja vse več popisov, s tem pa je iskanje lažje in hitrejšo. Arhivskega gradiva zaenkrat še ne digitaliziramo, deloma smo začeli digitalizirati fotografije, razglednice in naravnostne.

Osnovne informacije o našem gradivu so dostopne tudi na spletni strani Zgodovinskega arhiva Ljubljana. Prva predstavitev arhiva je bila postavljena 15. marca 1995 na strežniku ARNES-a. Vsako leto stran vsebinsko in oblikovno spreminjamo; leta 1997 smo dodali iskanje po registru fondov. S pomočjo tega programa lahko zelo hitro in enostavno najdemo osnovne podatke o arhivskem gradivu. Obsežnejše spremembe je doživela leta 2003 in nato še 2008. Leta 2007 smo ji dodali še arhivsko »notranjo« (intranetno) stran, kjer so delavci arhiva obveščeni o aktualnih novostih na področju arhivistike, delovnega prava, poslovanja in drugih področjih, ki se tičejo arhiva. Poleg vsega tega naš arhiv vzdržuje še medarhivsko elektronsko dopisno listo.

V zadnjem desetletju nastaja vse več računalniških popisov gradiva in naša želja je, da bi tudi starejše popise prenesli na novi medij.

Popisi enote v Ljubljani

Prva stran na Internetu, 1997 in 2009
 URL: http://www.zal-lj.si

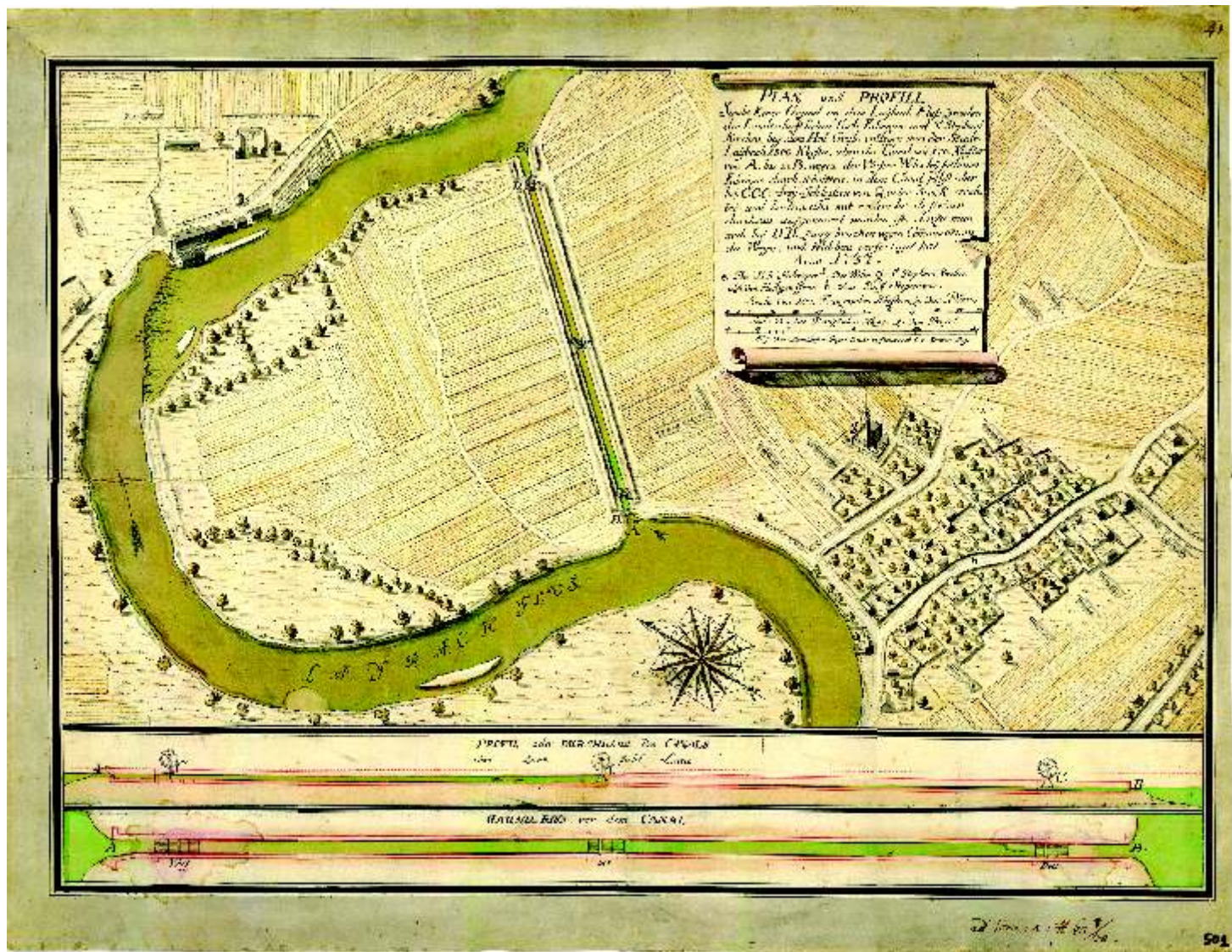
Poleg tega si želimo ve drugih pripomo kov v ra unalniški obliki, ki bi bili dostopni tudi na medmrežju. O digitalizaciji arhivskega gradiva zaenkrat kljub druga nim praksam v sorodnih strokah in kljub velikim besedam o informatizaciji slovenske družbe v arhivih lahko samo sanjamo. Zato uporabniki ne smejo pri akovati, da bodo v arhivu dobili želene podatke z enostavnim pritiskom na gumb. Ve ina arhivskega gradiva bo še naprej dostopna le na papirju, podatke bo še naprej potrebno potrpežljivo iskati na klasi ne na ine, pri starejšem gradivu pa obvladati tudi latinš ino, nemš ino in razli ne stare pisave.

Popisi pogosto niso dovolj natan ni, da bi hitro našli iskani podatek. Zato obstajajo v arhivu tudi razli ni pomožni pregledi gradiva – imenski, krajevni in stvarni indeksi v obliki kartotek ali seznamov, ki dajejo pregled vsebine dokumentov, ne glede na to, v katerem fondu se nahajajo. Vsi ti pripomo ki nam pomagajo hitreje najti želeni podatek.

Listina s pe atom mesta
Ljubljane, s katero Franc
Albert Kheysell proda
pristavo v Ljubljani,
Ljubljana 27. februar 1662
LJU 333, 126

Zemljevid kanala v meandru Ljubljance med Štepanjo vasjo in
suknarno na Selu, 1737.
LJU 337, 7

Uporaba arhivskega gradiva

Razen hranjenja in urejanja arhivskega gradiva je najpomembnejša dejavnost (naloga) arhivov posredovanje informacij o gradivu in dajanje arhivskega gradiva v uporabo za raziskovalne, študijske, informativne, upravne in poslovne namene. Uporabniki lahko naročijo gradivo osebno ali po elektronski pošti.

Raziskovalci arhivskega gradiva morajo najprej pridobiti informacijo o tem, v katerih fondih naj iščejo gradivo, ki bi ga želeli pregledovati. Informacije jim posredujejo strokovni delavci v arhivu, navadno v italnici oz. sprejemni pisarni. Preden naročijo gradivo, je potrebno pregledati še popis gradiva, se prepričati, da je v njem zavedeno tudi željeno gradivo, potem pa na naročilnico natančno navesti ime in signaturo (oznako) fonda ter številke tehničnih enot (škafel, ovojev, knjig), v katerih je gradivo. Ker uporabnik v enem dnevu lahko dobi za pregled največ pet tehničnih enot, je natančnost še toliko bolj potrebna.

V nekaj dneh strokovni delavci arhiva uporabniku pripravijo naročeno gradivo. Iz depoja ga prinesejo oz. pripeljejo v italnico, kjer ga uporabnik lahko pregleduje. Poškodovano ali pogosto uporabljeno gradivo je na voljo na mikrofilmu oz. kot skenirana reprodukcija. Starejšega gradiva ne fotokopiramo, temveč skeniramo, lahko pa ga uporabnik digitalno fotografira tudi sam.

Arhivsko gradivo, nastalo pri poslovanju mesta Ljubljane, so nekateri zgodovinopisci uporabljali za znanstvenoraziskovalne namene še pred nastankom arhiva. Dr. Sergij Vilfan ugotavlja, da ga je prvi uporabljal Janez V. Valvasor, v 19. stoletju pa Richter, Klun, Radics, Vrhovec, Komatar. Starejše novomeško gradivo sta uporabljala Vrhovec in prof. Janko Jarc. V Škofji Loki hranijo tudi mikrofilme gradiva freisinškega gospostva iz arhiva v Münchnu, ki jih je uporabljal dr. Pavle Blaznik, v Idriji pa je arhivsko gradivo pri svojih raziskavah uporabljala Marija Verbič.

Z nastankom arhiva je bilo uporabnikov gradiva vedno več. Kljub temu je Mestni arhiv Ljubljana dobil posebno italnico šele leta 1959. Poseben prostor, namenjen uporabnikom, je konec leta 1997 dobila enota v Novem mestu, enota v Kranju leta 1999, enota v Škofji Loki leta 2003, medtem ko enota v Idriji takega prostora še vedno nima. Do ureditve italnic, v Idriji pa še sedaj, so strokovni delavci in uporabniki delali v istem prostoru.

Lahko rečemo, da je do leta 1945 gradivo uporabljal povprečno en uporabnik na dan, po letu 1945 pa se je število uporabnikov zvišalo na dva do tri. Njihovo število se je ves čas zviševalo, tako so leta 1951 našli 216, leta 1958 pa že 828 uporabnikov, ki so gradivo pregledovali za različne namene. Danes ima arhiv skupaj povprečno okoli dva tisoč uporabnikov arhivskega gradiva na leto.

Dr. France Štukl v depoju v Škofji Loki, 1998

V zadnjih letih se je predvsem povečala uporaba gradiva za upravne in poslovne namene. Največ uporabnikov gradiva za te namene je bilo leta 2001, ko smo zabeležili 4.008 uporabnikov, od teh kar 3.502 za upravno-poslovne namene. V zadnjih letih se je uporaba ustalila okoli števila dva tisoč, uporaba za znanstvene namene ostaja okoli števila 500.

Leta 2008 je bilo število uporabnikov gradiva po enotah naslednje:

Uporaba	Znanstvena	Upravno-pravna	Skupaj
Ljubljana (z obljubljskim območjem)	370	960	1330
Enota za Gorenjsko Kranj	57	253	310
Enota za Dolenjsko in Belo krajino Novo mesto	40	225	265
Enota v Škofji Loki	35	89	124
Enota v Idriji	34	99	133
Skupaj	536	1626	2162

Število obiskov je še precej večje od zgornjih števil, saj raziskovalci v arhiv pridejo večkrat. Številni želijo samo informacije po telefonu oziroma elektronski pošti. Tisti, ki gradivo uporabljajo za znanstvenoraziskovalne namene, arhiv obiščejo najmanj dvakrat. Kdor raziskuje dogodke iz preteklosti, uporabi precejšnje število enot gradiva, tako da si komaj lahko predstavljamo, kolikokrat mora gradivo potovati iz depoja v italnico in nazaj. Zato želimo najbolj uporabljane fonde mikrofilmati oziroma digitalizirati, da bi uporabnikom lahko ponudili kopije, originale pa tako zavarovali za prihodnost.

Do sedaj smo digitalizirali 8.437 fotografij in razglednic iz zbirke Fototeka in 1.133 naravnih, kar skupaj predstavlja okoli 30 % tega gradiva. Digitalizirano gradivo je dostopno na portalu v digitalni knjižnici na sedežu arhiva.

italnica v Ljubljani, 2008

italnica v Škofji Loki, 2008

Razstava Slovenija in Dunaj, Cankarjevem dom, 1995

Arhivsko gradivo predstavljamo javnosti na različne načine. Eden od njih so razstave. Pri vsaki razstavi gre za tematske predstavitve gradiva. Pri tem pogosto naletimo na težavo, ker je zunanji izgled vsebinsko pomembnih dokumentov pogosto nezanimiv, kar privede do vtisa, da so arhivske razstave nezanimive. Trudimo se, da bi vizualne pomanjkljivosti dokumentov zakrili z drugimi elementi in dodatki. Kljub temu arhivske razstave ostajajo specifične, vsebinsko pa primerljive s sorodnimi.

V času, ko sta v arhivu delala Anton Aškerc in Vladislav Fabjan, je arhiv svoje dokumente predstavljal predvsem v člankih, ki sta jih avtorja pošiljala v tedanje zgodovinske in druge časopise.

Prva arhivska razstava je bila postavljena šele leta 1957, ko je arhiv na magistratu dobil razstavno dvorano. To je bila razstava Ljubljanski dokumenti od prvih pisanih virov do osvoboditve, ki je ponujala celovit pregled ljubljanskega arhivskega gradiva. Že prvo razstavo je obiskalo prek 6.000 obiskovalcev. Naslednje leto je sledila razstava Ljubljana v fevdalni dobi, kasneje pa razstave drugih ustanov. Ko je bila leta 1963 arhivu razstavna dvorana odvzeta, je razstavna dejavnost za nekaj let zamrla. V tem času je arhiv pri razstavah sodeloval z drugimi arhivi, muzeji in društvi.

Ponovno se je razstavna dejavnost razmahnila v sedemdesetih letih. V Arkadah je bila leta 1973 postavljena razstava Starejša ljubljanska industrija.

V tem času je arhiv razširil svoje delovanje na velika del Slovenije, kar se je odrazilo tudi v razstavni dejavnosti. Razstave o arhivskih dokumentih s svojega območja so pripravili v Domžalah in Kamniku, vsaka od novih enot arhiva pa samostojno razstavo Arhivski dokumenti o obnovi in socialistični graditvi.

V zadnjih tridesetih letih je Zgodovinski arhiv sam ali v sodelovanju postavil prek trideset razstav. V osemdesetih letih smo zaradi pomanjkanja primernih prostorov postavili le tri razstave, in sicer Ljubljana v arhivskem gradivu, Ljubljana na starih fotografijah in Arhivski dokumenti iz zgodovine Novega mesta. Arhiv ni imel svoje razstavne dvorane, zato je moral vse svoje razstave postavljati na različnih lokacijah. Največkrat smo gostovali v Kulturno-informacijskem centru Križanke, razstavnem prostoru Mestnega muzeja Ljubljana. Od srede osemdesetih let so v preddverju arhiva nameščenih panoji, ki omogočajo predstavitve kratkih izsekov razstav.

V devetdesetih letih je arhiv postavil več odmevnih razstav, med drugimi Idrijski rudnik skozi stoletja leta 1990 in 100 let dolenske proge leta 1994. V Cankarjem domu je bila postavljena obsežna razstava Slovenija in Dunaj, nastala v sodelovanju z dunajskim Mestnim in deželnim arhivom. Ob stoletnici arhiva smo postavili retrospektivo delovanja arhiva in razstavo postavili v zgodovinskem atriju Magistrata.

Razstava Ljubljanski dokumenti od prvih pisanih virov do osvoboditve, postavljena v razstavnih dvoranah na Magistratu leta 1957.

ZAL, LJU 342, Poz I/B, 29

Razstava Idrijski rudnik skozi stoletja, 1990

Leta 1994 smo v avli arhiva na Mestnem trgu za eli s serijo arhitekturnih predstavitev Ljubljane in njenih trgov. Razstave, ki si sledijo na tri leta, spremljajo obsežni katalogi, v katerih je predstavljeno predvsem gradivo, ki ga hranimo v našem arhivu. To so številne fotografije in na rti posameznih mestnih predelov. Zadnja razstava iz tega sklopa je bila postavljena leta 2009, predstavila pa je Kongresni trg z okolico.

Leta 1998 smo v predverju arhiva za eli pripravljati manjše priložnostne razstave, vezane na zanimivo gradivo, ki ga hranimo, ali pa na obletnice, povezane z dogodki oz. osebami, ki jih praznujemo v mestu. Razstave vedno spremljajo skromni informativni katalogi, oblikovani in izdelani kar v arhivu. Prva taka je bila vizualno zelo zanimiva in prijetna razstava Cirkus v Ljubljani, sledile so ji Ljubljanski hoteli v preteklosti, Boži ne in novoletne voš ilnice in Postavimo Prešernu spomenik!, e naštejemo nekatere.

Od za etka novega tiso letja so na razstavnem podro ju postale aktivne tudi enote arhiva, ki so pripravile že kar nekaj zanimivih in lokalno odmevnih razstav. V Novem mestu so leta 2002 postavili razstavo Novo mesto je bilo ..., ki je prikazovala letalske napade na Novo mesto med drugo svetovno vojno, leta 2005 razstavo o novomeški trgovini in trgovcih in leta 2008 razstavo o obrteh. V Kranju so leta 2006 pripravili razstavo z naslovom Podjetništvo v Kranju od leta 1918 do nacionalizacije, leta 2009 pa razstavo Ulice, ceste in trgi mesta Kranja v preteklosti. Enota v Škofji Loki je pripravila razstavo Škofja Loka v starih listinah in v Trubarjevem letu 2008 Protestantizem na Loškem. Zadnja je bila organizirana ob Dnevih evropske kulturne dediš ine.

Vse razstave spremljajo oblikovno in vsebinsko bogati katalogi.

Nekaj razstav smo postavili v sodelovanju z Mestno obino Ljubljana: ob 500-letnici nastavitve prvega župana v Ljubljani razstavo Ljubljanska mestna uprava od prvega župana dalje (1504–2004), ki je bila postavljena v galeriji Mestne obine Ljubljana, ob obinskem prazniku leta 2006 pa še Ljubljana 1605–1650 v Steklenem atriju na Magistratu.

Razstava Novi trg z okolico, 2006

Jože Suhadolnik in županja Danica Simšič si ogledujeta razstavo. Postavljena je bila v levem atriju Magistrata in avli Zgodovinskega arhiva Ljubljana.

Avtor	Naslov, kraj in leto izdaje, število strani
Jože Suhadolnik, Sonja Anži	Kongresni trg z okolico do Prešernovega trga. Arhitekturni in zgodovinski oris mestnega predela in objektov, lastniki hiš in arhivsko gradivo Zgodovinskega arhiva Ljubljana, <i>Ljubljana 2009 (265 strani)</i>
Marija Kos	Ulice, ceste in trgi mesta Kranja v preteklosti, <i>Kranj 2009 (40 strani)</i>
Marko Polenšek	Po njih izdelkih jih boste spoznali. O izbranih novomeških obrteh v času med svetovnima vojnama, <i>Novo mesto 2008 (61 strani)</i>
Judita Šega	Protestantizem na Loškem. Ob 500-letnici rojstva Primoža Trubarja, <i>Škofja Loka 2008 (70 strani)</i>
Sonja Anži , Barbara Pešak Mikec, Barbara Žabota	Vzpenjača na grad. Ideje-projekti-uresnitve, <i>Ljubljana 2007 (zloženka)</i>
Judita Šega	Škofja Loka v starih listinah, <i>Škofja Loka 2006 (11 strani)</i>
Marija Kos	Podjetništvo v Kranju od leta 1918 do nacionalizacije, <i>Kranj 2006 (51 strani)</i>
Jože Suhadolnik, Sonja Anži	Novi trg z okolico. Arhitekturni in zgodovinski oris mestnega predela in objektov, lastniki hiš ter arhivsko gradivo Zgodovinskega arhiva Ljubljana, <i>Ljubljana 2006 (247 strani)</i>
Zorka Skrabl	Novomeška trgovina in trgovci, <i>Novo mesto 2005 (75 strani)</i>
Sonja Anži , Damjan Han i , Tatjana Šenk	Ljubljanska mestna uprava od prvega župana dalje 1504-2004, <i>Ljubljana 2004 (107 strani)</i>
Jože Suhadolnik, Sonja Anži	Stari trg, Gornji trg in Levstikov trg. Arhitekturni in zgodovinski oris mestnih predelov in objektov, lastniki hiš ter arhivsko gradivo Zgodovinskega arhiva Ljubljana, <i>Ljubljana 2003 (271 strani)</i>
Marko Polenšek	Novo mesto je bilo ..., o letalskih napadih na Novo mesto med drugo svetovno vojno, <i>Novo mesto 2002 (79 strani)</i>
Tatjana Šenk	Stara Ljubljana mesto trgov, <i>Ljubljana 2002 (24 strani)</i>
Jože Suhadolnik	Osebnosti mesta Ljubljane. Fotografije iz portretne serije fototeke, <i>Ljubljana 2001 (zloženka)</i>
Ljiljana Šuštar	Postavimo Prešernu spomenik! <i>Ljubljana 2000 (zloženka)</i>
Jože Suhadolnik, Sonja Anži	Mestni trg z okolico in Ciril-Methodov trg. Arhitekturni in zgodovinski oris predela med grajskim hribom z gradom, Cankarjevim nabrežjem, Tran o, Stritarjevo ulico in podgrajskega dela Ciril-Methodovega trga ter arhivsko gradivo Zgodovinskega arhiva Ljubljana, <i>Ljubljana 2000 (204 strani)</i>

Avtor	Naslov, kraj in leto izdaje, število strani
Tatjana Šenk	Velikonone voš ilnice v gradivu Zgodovinskega arhiva Ljubljana, <i>Ljubljana 2000 (zloženska)</i>
Jože Suhadolnik	Božine in novoletne voš ilnice. Maksim Gaspari in drugi avtorji, <i>Ljubljana 1999 (zloženska)</i>
Nataša Budna Kodri , Barbara Pešak Mikec	Ljubljanski hoteli v preteklosti, <i>Ljubljana 1999 (zloženska)</i>
Dušan Bahun	Država Slovencev, Hrvatov in Srbov v gradivu Zgodovinskega arhiva Ljubljana, <i>Ljubljana 1998 (zloženska)</i>
Nataša Budna Kodri , Barbara Pešak Mikec	Cirkus v Ljubljani do prve svetovne vojne, <i>Ljubljana 1998 (zloženska)</i>
Janez Kopa , Tatjana Šenk	100 let Zgodovinskega arhiva Ljubljana, <i>Ljubljana 1998 (52 strani)</i>
Jože Suhadolnik, Dragan Mati	Živilski trg in Plenikove tržnice z okolico v zgodovini. Arhitekturni in zgodovinski oris predela med Ljubljanico, Ciril-Metodovim trgom, Stritarjevo in Kopitarjevo ulico ter arhivsko gradivo Zgodovinskega arhiva Ljubljana, <i>Ljubljana 1997 (112 strani)</i>
Peter Csendes, Sonja Anži	Slovenija in Dunaj, <i>Ljubljana 1995 (234 strani)</i>
Jože Suhadolnik	Arhitektura in urbanizem v Ljubljani od omembe v pisnih virih leta 1144 do potresa leta 1895 in arhivsko gradivo Zgodovinskega arhiva Ljubljana, <i>Ljubljana 1994 (95 strani)</i>
Zorka Skrabl	100 let dolenske proge, <i>Novo mesto 1994 (70 strani)</i>
Vlado Valen i	Ljubljanska industrija v letih 1918–1941 <i>Ljubljana, 1992 (40 strani)</i>
Nina Zupan i	Idrijski rudnik skozi stoletja, <i>Idrija 1990 (124 strani)</i>
Zorka Skrabl	Arhivski dokumenti iz zgodovine Novega mesta, <i>Novo mesto 1988 (76 strani)</i>
Marjan Drnovšek	Ljubljana na starih fotografijah, <i>Ljubljana 1985 (148 strani)</i>
Marjan Drnovšek	Ljubljana v arhivskem gradivu od začetka 14. stoletja do danes, <i>Ljubljana 1982 (84 strani)</i>
Marjan Drnovšek, France Štukl	Arhivski dokumenti o obnovi in socialistični graditvi v letih 1945 do 1947, <i>Ljubljana 1978 (48 strani)</i>
Vlado Valen i	Starejša ljubljanska industrija, <i>Ljubljana, 1973 (66 strani)</i>

LJUBLJANSKI ŽUPANI SKOZI ČAS

500 LET LJUBLJANSKIH ŽUPANOV 500 YEARS OF LJUBLJANA MAYORS

LJUBLJANA MAYORS THROUGH TIME

LAST

KEM

1945-1955

Opisno ...
... je ...
... sam ...

Zgodovinski arhiv Ljubljana
Gradivo in razprave 24

Jakob Štukl

IZ MOJEGA ŽIVLJENJA

... jana
... 0

INA - PRAVO
bornik

Zgodovinski arhiv Ljubljana
Gradivo in razprave 22

Sonja Anžič

Zgodovinski arhiv Ljubljana
Gradivo in razprave 32

Iz zapiskov, dokumentov in spominov
Matije Maležiča

ZGODBE KRUTIH ČASOV

Ena od pomembnih dejavnosti arhiva je objavljane virov in strokovnih člankov o arhivskem gradivu. Tega se je zavedal že Anton Aškerc, ki je v zgodovinskih časopisih in revijah objavil 27 člankov z arhivsko tematiko. V Izvestjih muzeja za Kranjsko je objavil na primer Slovenske akte iz mestnega arhiva ljubljanskega, Krstna imena v ljubljanskem mestnem arhivu, Odkod izvira beseda goldinar, in omenimo le nekaj zanimivih naslovov.

Veliko je pisal in objavljala tudi Vladislav Fabjan. Na žalost je dvojice njegovih pomembnih del, Ljubljanski sodniki in župani ter Knjiga hiš, ostalo dolgo neobjavljenih. Mesto za ta namen nikoli ni našlo dovolj finančnih sredstev in šele v jubilejnem letu 1998 nam je uspelo izdati prvo knjigo zgodovine ljubljanskih sodnikov in županov. Ta zajema obdobje od leta 1269 do 1504. Druga knjiga je izšla šele leta 2003 in zajema obdobje med 1504 in 1605, tretja pa leta 2005 s predstavitev obdobja od leta 1605 do 1650. Ostali zvezki še čakajo na objavo.

Od leta 1950 dalje se je arhiv kadrovske krepil, zaradi česar se je intenzivnejše znanstveno in raziskovalno delo, s tem pa se je povečalo tudi število strokovnih in znanstvenih objav arhivistov v časopisih in revijah. Arhiv je začel izdajati tudi samostojne publikacije. Tako je bila izdana cela vrsta del iz krajevne zgodovine, objavljeni so bili viri in zgodovinske razprave. V petdesetih letih 20. stoletja je bila raziskovalna dejavnost delavcev arhiva usmerjena v pripravo monografije Ljubljane, katere prvi zvezek z

naslovom Zgodovina Ljubljane, Geologija in arheologija je izšel leta 1955. Ko se je začelo uveljavljati mnenje, da arhiv ni raziskovalna institucija, je svoje raziskovalne moči usmeril v objavljane virov. Božo Otorepec je leta 1955 začel objavljati listine v snopi in z naslovom Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku. V 12 zvezkih je zbral številne listine, raztresene po domačih in tujih arhivih, in jih naredil dostopne v obliki zanimive in še vedno uporabne kartoteke. Posebne monografske študije o Ljubljani so arhivisti objavljali v Knjižnici Kronike, ki je imela do leta 1957 svoje uredništvo v mestnem arhivu. Arhiv je leta 1958 začel izdajati lastne publikacije v zbirki Razprave Mestnega arhiva Ljubljana. Štirje zvezki razprav, ki so izšli v letih od 1958 do 1977, obravnavajo predvsem gospodarsko zgodovino Ljubljane. Študije so uporabne še danes in raziskovalci pogosto posežejo po njih.

Leta 1959 je arhiv izdal pregled zgodovine in delovanja arhiva z naslovom 60 let Mestnega arhiva ljubljanskega. Publikacija je obenem prvi vodnik po arhivskem gradivu Mestnega arhiva Ljubljana.

Leta 1979 je arhiv začel izdajati publikacije v zbirki Gradivo in razprave. Do sedaj je izšlo 32 števil, med njimi tudi dva vodnika po arhivskem gradivu. V zbirki izhajajo publikacije od predstavitve arhivskega gradiva do znanstvenih študij arhivistov Zgodovinskega arhiva Ljubljana in zunanjih sodelavcev, raziskovalcev našega arhivskega gradiva.

Predstavitve knjige *Malefi ne svobošine Ljubljani* v prostorih Magistrata, 27. september 2005

Predstavitve knjige *Mete Matijevi Novomeške hiše in ljudje* v kavarni Mestnega muzeja Ljubljana, 2007

Pogosto gre za diplomske in magistrske naloge ter doktorske disertacije. S tega področja so Zdravstvene in higienske razmere v Ljubljani (1895–1910) (1993), Kulturni utrip Ljubljane med prvo svetovno vojno (1995), Spodnja Šiška, pušelj Ljubljane (1996), Socialna politika na Kranjskem od srede 18. stoletja do 1918 (2002) in Klarise na Kranjskem (2005). V jubilejnem letu 1998 nam je uspelo izdati tudi Izbrane listine Zgodovinskega arhiva Ljubljana (1320–1782) v dveh knjigah, v katerih predstavljamo tako reprodukcije listin kot njihove prepise in povzetke vsebine (regeste). Med objavami virov je zelo pomembna reprezentativna izdaja *Malefi ne svobošine Ljubljani* (2004). V zbirki smo izdali knjige hiš v Škofji Loki (1981, 1984, 1996) in Novem mestu (2007). Izšlo je tudi nekaj publikacij, ki niso neposredno povezane z arhivskim gradivom Zgodovinskega arhiva Ljubljana, vendar je njihov izid pomemben za bogatenje zbirke in njen veji (znanstveni) pomen. Eno takih del je *Pismo, pisava, pisar* (1994), znanstveni ubenik, prirobnik in predstavitev kranjskih srednjeveških listin. Znanstvenega priročnika, ki zajema celotno slovensko območje z vidika študije širših arhivskih virov, ima tudi delo *Lokalna oblast na Slovenskem v letih 1945–1955* (2006). Avtobiografsko delo predstavljata objavi spominov Jakoba Štukla (2004) in *Zgodbe krutih časov* (2008) Matije Maležiča. Edina dva objavljena arhivska inventarja doslej predstavljata gradivo Zveze kulturnih organizacij Kranj (1989) in zapuščino skladatelja, publicista in prevajalca Marjana Kozine (1996).

Zunaj zbirke je izšla pomembna znanstvena publikacija, nastala v sodelovanju z arhivi v Gradcu, Celovcu, Gorici, Trstu in Arhivom Republike Slovenije, ki daje temeljna znanja o organizacijski strukturi v deželah Koroški, Kranjski, Primorju in Štajerski do leta 1918. V sodelovanju z Mestno občino Ljubljana pa smo izdali tudi knjigo Ljubljanski župani skozi čas, 1504–2004, v kateri smo pregledno predstavili vse župane in njihovo delo v petsto letih njihovega delovanja.

Predstavitev arhivov na Kulturnem bazarju, Cankarjev dom 2009

Avtor	Naslov, kraj in leto izdaje
Matija Maleži	Zgodbe krutih asov. Iz zapiskov, dokumentov in spominov Matije Maleži a, <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 32, Ljubljana 2008</i>
Meta Matijevi	Novomeške hiše in ljudje s poudarkom na obdobju od srede 18. do srede 19. stoletja. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 31, Ljubljana - Novo mesto 2007</i>
	Arhivistika – zgodovina – pravo: Vilfanov spominski zbornik = Archivkunde, Geschichte, Recht: Gedenkschrift für Sergij Vilfan = Archives, History, Law: Vilfan s Memorial Volume, uredila Tatjana Šenk. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 30, Ljubljana 2007</i>
Janez Kopa	Lokalna oblast na Slovenskem v letih 1945–1955, <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 29, Ljubljana - Kranj 2006</i>
Vladislav Fabjan i	Zgodovina ljubljanskih sodnikov in županov 1269–1820; zvezek 3, Župani in sodniki: 1605–1650, uredila Barbara Žabota. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 28, Ljubljana 2005</i>
Jože Suhadolnik	Osebnosti mesta Ljubljane : portretna serija fototeke : inventar Zgodovinski arhiv Ljubljana, <i>Gradivo in razprave 25, Ljubljana 2005</i>
Damjan Han i	Klarise na Kranjskem. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 26, Ljubljana</i> Malefi ne svoboš ine Ljubljan anov. Deren von Laibach Malefitzfreihaittn: ljubljanski kazenski sodni red. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 25, Ljubljana 2004</i>
Sonja Anži , Damjan Han i , Tatjana Šenk	Ljubljanski župani skozi as, 500 let ljubljanskih županov=Ljubljana Mayors through Time, 500 Years of Ljubljana Mayors. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Ljubljana 2004.</i>
Jakob Štukl	Iz mojega življenja. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 24, Ljubljana 2004</i>
Vladislav Fabjan i	Zgodovina ljubljanskih sodnikov in županov: 1269–1820; zvezek 2, Župani in sodniki: 1504–1605, uredili, E. Umek, J. Kos, B. Žabota, D. Han i . <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 23, Ljubljana 2003</i>
Sonja Anži	Skrb za uboge v deželi Kranjski : socialna politika na Kranjskem od srede 18. stoletja do leta 1918. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 22, Ljubljana 2002</i> Spominski zbornik Zgodovinskega arhiva Ljubljana, uredila Janez Kopa in Mija Mravlja, <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 21, Ljubljana 1999</i>
Vladislav Fabjan i	Zgodovina ljubljanskih sodnikov in županov: 1269–1820. Zvezek 1, Sodniki: 1269-1504, uredili: E. Umek, J. Kos, B. Otorepec. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 20, Ljubljana 1998</i>
Božo Otorepec, Dragan Mati	Izbrane listine Zgodovinskega arhiva Ljubljana (1320–1782) : Transkripcije z regesti in komentarji. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 19, Ljubljana 1998</i>
Branko C. Šuštar	Spodnja Šiška - pušelj Ljubljane: arhivski zapiski s poti vasi v predmestje : 1885-1914. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 18, Ljubljana 1996</i>
France Štukl	Knjiga hiš v Škofji Loki 3 : Stara Loka in njene hiše, <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 17, Škofja Loka 1996</i>
Zorka Skrabl	Arhivska zapuš ina Marjana Kozine (1907–1966), skladateljca, publicista in prevajalca, inventar. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 16, Ljubljana – Novo mesto 1996</i>
Dragan Mati	Kulturni utrip med prvo svetovno vojno. Kulturne in družabne prireditve v sezonah 1913/14–1917/18. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 15, Ljubljana 1995</i>
Dušan Kos	Pismo, pisava, pisar : prispevek k zgodovini kranjskih listin do leta 1300 <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 14, Ljubljana 1995</i>

Avtor	Naslov, kraj in leto izdaje
Andrej Studen	Pedencarja, ksel, kelnerca, žnidar: socialnozgodovinska analiza izvora in poklicne strukture stanovalcev izbranih ljubljanskih ulic iz let 1869–1910. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 13, Ljubljana 1993</i>
Judita Šega	Zdravstvene in higienske razmere v Ljubljani (1895–1910). <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 12, Ljubljana 1993</i>
Mija Mravlja	Vodnik Zgodovinskega arhiva Ljubljana. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 11, Ljubljana 1992</i>
Vlado Valen i	Zveza kulturnih organizacij Kranj, inventar. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 10, Ljubljana 1989</i>
	Zgodovina ljubljanskih uli njih imen. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 9, Ljubljana 1989</i>
	Zbornik ob devetdesetletnici arhiva, uredila Vinko Demšar in Mija Mravlja, <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 8, Ljubljana 1988</i>
	Priro niki in karte o organizacijski strukturi v deželah Koroški, Kranjski, Primorju in Štajerski do leta 1918, Zgodovinsko-bibliografski vodnik = Handbücher und Karten zur Verwaltungsstruktur in den Ländern Kärnten, Krain, Küstenland und Steiermark bis zum Jahre 1918, Ein historisch-bibliografischer Führer = Manuali e carte sulle strutture amministrative nelle province di Carinzia, Carniola, Litorale e Stiria fino al 1918, Guida storico-bibliografica, redakcija dr. Jože Žontar s sodelavci. <i>Veröffentlichungen des Steiermärkisches Landesarchives (Objave Štajerskega deželnega arhiva) 15, Štajerski deželni arhiv Gradec, Zgodovinski arhiv Ljubljana, Arhiv SR Slovenije, Koroški deželni arhiv Celovec, Državni arhiv v Gorici, Državni arhiv v Trstu, Gradec, Celovec, Ljubljana, Gorica, Trst 1987</i>
France Štukl	Knjiga hiš v Škofji Loki 2. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 7, Škofja Loka 1984</i>
Marjan Drnovšek	Arhivska zapuš ina Petra Grasselija 1842-1933. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 29, Ljubljana 1983</i>
Zorka Skrabl,	Hranilništvo na Dolenjskem in v Beli krajini in Hranilništvo v Škofji Loki. <i>Zgodovinski arhiv France Štukl Ljubljana, Gradivo in razprave 5, Ljubljana 1983</i>
France Štukl	Knjiga hiš v Škofji Loki 1. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 4, Škofja Loka 1981</i>
Vlado Valen i	Ljubljanska trgovina od za etka 18. stoletja do srede 19. stoletja. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 3, Ljubljana 1981</i>
	Vodnik po fondih Zgodovinskega arhiva Ljubljana. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 2, Ljubljana 1980</i>
	Zapisniki in drugi izbrani dokumenti iz arhiva ob ine Škofja Loka 1861 do 1918, uredil France Štukl. <i>Zgodovinski arhiv Ljubljana, Gradivo in razprave 1, Škofja Loka 1979</i>
	Ljubljanska obrt od za etka 18. stoletja do srede 19. stoletja, urednik Marjan Drnovšek. <i>Razprave, zvezek 4, Ljubljana 1977</i>
	Ljubljanska obrt od srednjega veka do za etka 18. stoletja, urednik Vlado Valen i . <i>Razprave Mestnega arhiva Ljubljana, zvezek 3, Ljubljana 1972</i>
	Iz starejše gospodarske in družbene zgodovine Ljubljane. Zbornik razprav, urednik Sergij Vilfan. <i>Razprave Mestnega arhiva Ljubljana 2, Ljubljana 1971</i>
Vlado Valen i	Agrarno gospodarstvo Ljubljane do zemljiške odveze. <i>Razprave Mestnega arhiva Ljubljana, zvezek1, Ljubljana 1958</i>
Sergij Vilfan	60 let Mestnega arhiva ljubljanskega <i>Poro ila in pregledi gradiva 1, Ljubljana 1959</i>
Božo Otorepec	Gradivo za zgodovino Ljubljane v srednjem veku. <i>Mestni arhiv ljubljanski, Ljubljana 1959 do 1968, 12 zvezkov</i>

Pravotvornost v evropski zgodovini – Sergij Vilfan,
arhivist in pravni zgodovinar, 2007
Mednarodni simpozij smo v prostorih SAZU organizirali skupaj s
Pravno fakulteto in Slovensko akademijo znanosti in umetnosti.

ednarodno sodelovanje

Pomembno je pogosto sodelovanje arhivskih delavcev na različnih domačih in mednarodnih strokovnih srečanjih. Dr. Sergij Vilfan in dr. Jože Žontar sta mednarodno uveljavljena arhivska strokovnjaka. Dr. Sergij Vilfan se je kot eden najuglednejših jugoslovanskih arhivistov od sredine petdesetih let prejšnjega stoletja udeleževal mednarodnih kongresov arhivarjev, na primer v Firencah, Parizu, Bruslju, Washingtonu, Madridu in na Dunaju. Večinoma je na kongresih tudi aktivno sodeloval. Bil je član mednarodnih združenj, tako mednarodnih komisij za zgodovino mest, za zgodovino skupščin, za pomoč arhivom v deželah v razvoju, in omenimo le nekatere. Imel je več predavanj na kongresih v Jugoslaviji in tujini. Predaval je na primer na arhivski šoli v Marburgu in na univerzah v Gradcu, Münstru in Freiburgu. Deloval je v odboru za zgodovino mest in komisiji za gospodarsko zgodovino, bil je član delovne skupine za arhive pri jugoslovanski komisiji za Unesco. Svoje članke je objavljala v različnih tujih publikacijah. S strokovnjakom za srednjeveško gradivo dr. Božom Otorepcem sta sodelovala tudi pri vračanju (restituciji) arhivskega gradiva iz Avstrije.

Podobno se je dr. Jože Žontar udeležil številnih mednarodnih konferenc, med drugim v Nairobiju, Parizu, Torontu, bil pa je tudi član sekcije Mednarodnega arhivskega sveta za šolanje. Dr. Žontar je večkrat obiskal tuje arhive in se tam seznanil z njihovo arhivsko prakso. V nemških in avstrijskih arhivih se je seznanil z metodologijo in principi dela z gradivom. Nekatere nove metode dela, ki jih je spoznal v tujini, je uspešno prenesel v prakso našega arhiva. Zgodovinski arhiv Ljubljana je bil zato večkrat med prvimi, ko je preskušal nove metode dela in ugotavljal, v kakšni meri so ti primerni za naše gradivo. Zavzemal se je za sistematično spremljanje razvoja arhivistike v tujini in prenašanje novih dognanj v našo arhivistiko.

Ob prelomu tisoletja se je vse več arhivistov naravno vključilo v mednarodno sodelovanje. Od leta 1999 vsako leto poteka evidentiranje gradiva loškega freisinškega gospostva v Münchnu, redno sodelujemo na nemških arhivskih dnevih in kongresih, evidentiramo tudi zasebno gradivo plemiških družin, ki so imele neko posest na območju današnje Slovenije. Enota v Idriji je sodelovala pri pripravi

Obisk srbske delegacije, 5. april 2005

mednarodnega simpozija o kulturni dediščini v geologiji, rudarstvu in metalurgiji – knjižnice, arhivi, muzeji, ki je leta 2002 potekal v Idriji. Enota v Škofji Loki je leta 2003 aktivno sodelovala na Mednarodnem znanstvenem simpoziju ob 200-letnici sekularizacije freisinške in briksenske škofijske posesti na Slovenskem. Leta 2000 smo se udeležili mednarodnega arhivskega kongresa v Seville v Španiji, mag. Sonja Anžič je članica Mednarodnega arhivskega sveta in poleg mag. Marjane Kos tudi EAHMH (European Association for the History of Medicine and Health). Leta 2007 smo skupaj s Pravno fakulteto v Ljubljani in Slovensko akademijo znanosti in umetnosti organizirali mednarodni simpozij z naslovom Pravotvornost v evropski zgodovini – Sergij Vilfan, arhivist in pravni zgodovinar, ki je bil posvečen osvetlitvi pomena dr. Sergija Vulfana za arhivsko in pravno stroko.

Obisk kitajske delegacije, 18. november 2005

Kulturno-prosvetna dejavnost

Od osemdesetih let prejšnjega stoletja se arhiv veliko ukvarja z izobraževanjem ustvarjalcev arhivskega gradiva. Uspešno pripravljamo seminarje za delavce, ki pri javnopравnih osebah delajo z dokumentarnim gradivom. Na njih predavajo naši arhivisti in vsako leto pripravijo in nato dopolnijo oz. posodobijo prirocnike za ravnanje z dokumentarnim in arhivskim gradivom, ki nastajajo za vsako delovno področje posebej. Tako obstajajo prirocniki za upravo, sodstvo, gospodarstvo, družbene dejavnosti in društva. Mag. Janez Kopa spremlja in sproti dopolnjuje zakonske predpise, ki se kakorkoli nanašajo na hranjenje in varovanje arhivskega gradiva. Prirocnik je tako vedno aktualen in uporaben za ustvarjalce arhivskega gradiva. Seminarji sledijo tudi sodobnim načinom predstavitve tematike in podajanja snovi. Vsako leto se jih udeleži več udeležencev, ki seminarje ponavadi pohvalijo kot strnjeno in izvirno predstavitev tematike ter uporabna navodila za konkretno delo. Leta 2008 se je seminarja udeležilo 140 uslužbencev, ki delajo z dokumentarnim in arhivskim gradivom pri javnopравnih osebah. Preizkus strokovne usposobljenosti pa je opravilo 75 kandidatov.

Tako v Ljubljani kot tudi enote pripravljajo posebne ure za učence, dijake in študente, na katerih jih seznanimo z dejavnostjo arhiva in jim predstavimo arhivsko gradivo. Učence zgodovinskih krožkov uvajamo v delo z arhivskim gradivom. Poleg tega predstavljamo dejavnost arhiva in značilne vrste gradiva tudi po osnovnih in srednjih šolah.

Leta 2000 smo pripravili predstavitveno videokaseto o našem arhivu in gradivu, ker smo si želeli posodobiti predavanja, predvsem jih približati otrokom in mladostnikom, ki prvi vstopajo v arhiv. Želeli smo jim vizualno prikazati zgodovino našega arhiva in našo dejavnost, tako da na koncu nih ne bi več vprašal: »Kaj pa v arhivu pravzaprav delate?« Leta 2008 smo zabeležili 170 obiskovalcev, ki so v dvanajstih skupinah prišli tako iz osnovnih šol kot fakultete.

Poljudne prispevke o arhivu in njegovi dejavnosti objavljamo v lokalnih časopisih, na primer Gorenjskem glasu, Dolenjskem listu, obinskih glasilih itd. Predstavitve arhiva pokažemo tudi na predavanjih in okroglih mizah.

V novejšem času arhiv večkrat predstavi bogastvo svojega gradiva tudi v priložnostnih oddajah na radiu. Zgodovinski arhiv Ljubljana povprečno sodeluje v dveh do štirih radijskih oddajah na leto. V njih govorimo o problematiki arhivske službe, pomenu arhivskega gradiva za krajevno zgodovino ali predstavimo takrat aktualno razstavo. Za radio Žiri je dr. France Štukl več let pripravljal redne mesečne oddaje o preteklosti loškega ozemlja z naslovom Z arhivskih polic.

Razstava v Kresiji v besedi in sliki prikazuje zgodovino ljubljanskega županovanja od leta 1504, ko je Ljubljana dobila prvega župana, pa vse do danes. Zbirka, ki bo na ogled do konca novembra, je zanimiva in poučna hkrati.

Razstava povzema zgodovino ljubljanske mestne uprave v 500 letih, v katerih lahko izluščimo sedem večjih obdobij. Prvo obdobje se povezuje s srednjeveško in novoveško mestno upravo oziroma samoupravo v letih 1504 do 1784. Začelo se je,

Razstava povzema zgodovino ljubljanske mestne uprave v 500 letih, v katerih lahko izluščimo sedem večjih obdobij.

Ljubljanski župani skozi čas

ko je leta 1954 kralj Maksimiljan I. podelil mestu pravico voliti župana. Tako je mestna uprava obsegala: župana, mestnega sodnika, notranji svet z 12 člani, zunanji svet s 24 člani in skupščino 64 meščanov. Že od leta 1521 so vodili zapisnike sej mestnega sveta, takrat imenovane sodni protokoli. Dva razstavljena zapisnika iz prve polovice 16. stoletja nam kažeta, kakšni so bili v tem prvem obdobju. Kakšen je bil pečat mesta v letu 1534, je vidno na kredenčnem pismu kranjskih mest poslancev na dvor. Kot predstavnika mesta – župana sta iz tega prvega obdobja predstavljena oče in sin: Lenart in Andrej Hren. Pogoj za njuno izvolitev je bila pravilna verska opredelitev, saj je bil prvi protestant in je Ljubljani županoval v času, ko je bila večina prebivalstva kot tudi mestnega sveta protestantske vere, njegov sin Andrej pa je bil župan v času katoliške protireformacije in se je pred prevzemom županske funkcije že spreobrnil v katoliško vero. Mestna uprava z županom na čelu je že v času prvega obravnavanega obdobja imela svoje prostore v današnji mestni hiši. Kako je bila videti stavba pred barokizacijo, lahko vidimo iz Valvasorjeve upodobitve. Kako je mesto reševalo gospodarska in finančna vprašanja, nam poleg zapisnikov sej ka-

žejo tudi ohranjene računске in davčne knjige ter urbarji. Na razstavi si je mogoče ogledati računsko knjigo iz leta 1581 in urbar iz leta 1620.

Zametki moderne uprave

Drugo obdobje zaznamuje odpravo stare mestne avtonomije in začetke moderne uprave, obsega pa leta od 1785 do 1850. Zapisnik seje mestnega sveta se razlikuje od prejšnjih in je že podoben kasnejšim, kot so jih pisali v času moderne uprave. Iz tega obdobja je predstavljen župan dr. Jožef Potočnik, ki je županoval konec 80. let 18. stoletja. V začetku 19. stoletja, v času Napoleonovih vojn, je bila Ljubljana prestolnica posebne skupine dežel, imenovanih

Ilirske province. Pri razglasih, namenjenih širšemu krogu ljudi, se je vse bolj pojavljala tudi slovenščina. Tako je tudi na okrožnici, ki govori o predpisanim mestnem davku za Ljubljano, tretji stolpec pisan v slovenščini. Po odhodu Francozov je bil vzpostavljen upravno-ekonomski magistrat kot državno politična oblast za mesto. Na čelu magistrata je bil še vedno župan, ki ga je imenoval cesar. Mestna uprava, ki jo je skrajaj v celotnem predmarčnem obdobju vodil župan Janez Nepomuk Hradecky, je svoje lastne pobude razvijala predvsem na gospodarskem področju. Pomembna je bil ustanovitev hranilnice v letu 1820, ki je bila prvi denarni zavod v naših dezelah. Leta

1823 je mestna občina začela voditi knjigo meščanov in častnih meščanov.

Temelji moderne uprave

Leta 1850 je Ljubljana dobila lastni občinski red, ki se je imenoval Zastavna srenjska postava za deželno glavno mesto Ljubljana, in z njim so bili postavljeni temelji moderne mestne uprave. Uprava občinskih zadev je bila poverjena občinskemu odboru, županu z magistratom in okrajnim načelnikom. Prvi župan je bil dr. Matija Burger, ki je 1851 na podlagi tega zakona zaprisegel pred občinskim odborom. V šestdesetih letih sta si v občinskem odboru že stali nasproti slo-

Vzporedno z razstavo je izšel tudi katalog o njej.

Z osamosvojitvijo leta 1991 je Ljubljana postala glavno mesto Slovenije, novi predsednik skupščine inž. Jože Strgar prvič po vojni ni bil več član komunistične stranke, ampak iz vrst na novo oblikovane koalicije Demos.

V času arhivarja Antona Aškercja sta bila knjižnica in arhiv povezana. Skupaj so ju tudi preselili v Auerspergovo palačo. Ko se je leta 1953 arhiv vrnil v prostore Magistrata, je knjižnica ostala v palači in postala sestavni del sedanje Slovenske knjižnice. Arhiv je tako ostal brez najpotrebnejše literature in je moral knjižnico vzpostavljati na novo. Strokovne knjige, ki dopolnjujejo arhivsko gradivo, so potrebne pri delu arhivistov in uporabnikov v italnici. V začetku je arhiv želel dopolniti dela o ljubljanski zgodovini. Omejeval se je na nabavo strokovne arhivske in zgodovinske literature s področja lokalne zgodovine. Leta 1958 je bil sprejet poslovnik knjižnice.

Namen naše knjižnice je dopolnjevati arhivske zbirke z ustreznimi publikacijami, zaposlenim in uporabnikom gradiva omogočati pregled razvoja arhivistike in zgodovine s poudarkom na razvoju Ljubljane ter ponuditi različne priročne in preglede zgodovine in arhivistike. Danes naša knjižnica pridobiva literaturo s področja lokalne zgodovine in arhivistike. Razen z nakupi jo dopolnjujemo s podaritvami objav raziskovalcev in knjižnim gradivom, ki ga prevzamemo skupaj s fondi.

Od leta 1964 je vpisana v Matično knjigo knjižnic v Sloveniji, ki jo vodi Narodna in univerzitetna knjižnica, leta 2008 pa smo postali tudi pasivni članici Cobissa. Fond knjižnega gradiva obsega okrog 26.500 knjižnih enot.

Ko so nastale enote Zgodovinskega arhiva, so priročno knjižnico potrebovale tudi enote. Vsaka ima tako danes primerno knjižnico z osnovno strokovno literaturo. Poudarek je na pridobivanju knjig, ki se tiče zgodovine območja, kjer arhiv prevzema arhivsko gradivo. Leta 1997 je imela knjižnica prek 22.000 knjižnega gradiva. Najobsežnejša je knjižnica enote v Ljubljani, ki ima danes prek 17.000 enot, prav tako je zelo obsežna in bogata knjižnica Enote za Gorenjsko Kranj, ki ima prek 4.000 knjig.

Knjižnica v Ljubljani, 1998 in 2008

Literatura:

1. Sergij Vilfan, Anton Aškerc – mestni arhivar ljubljanski, Kronika, IV/1956, zv. 2, str. 99–107.
2. 60 let Mestnega arhiva ljubljanskega, Ljubljana 1959.
3. Arhivi, Od pisarne do zakladnice zgodovine, Ljubljana 1967.
4. Vodnik po fondih Zgodovinskega arhiva Ljubljana, Gradivo in razprave 2, Ljubljana 1980.
5. Vodnik Zgodovinskega arhiva Ljubljana, Gradivo in razprave 11, Ljubljana 1992.
6. Janez Kopa, Zgodovinski arhiv Ljubljana (1898–1988), Kulturni in naravni spomeniki Slovenije, Zbirka vodnikov 161, Ljubljana 1988.
7. Sonja Anži, Uporabniki arhivskega gradiva v Zgodovinskem arhivu Ljubljana, XVII. posvetovanje Arhivskega društva Slovenije, Koper 1996.
8. Poročila o delu Zgodovinskega arhiva Ljubljana za leta od 1999 do 2007.

Enota v Ljubljani, januar 2009

Enota za Gorenjsko Kranj,
januar 2009

Enota v Škofji Loki,
januar 2009

Enota za Dolenjsko in Belo
krajino Novo mesto, januar 2009

Enota v Idriji, januar 2009

Zaposleni v Zgodovinskem arhivu Ljubljana

1898-2009

Št.	Ime in Priimek	Zaposlen od	Zaposlen do	Delovno mesto
1	Anton AŠKERC	7. 6. 1898	10. 6. 1912	arhivar
2	Oton ŽUPANČIČ	7. 1. 1913	1921	arhivar
3	Manica KOMAN	1921	1. 3. 1941	knjižničarka in arhivarka
4	dr. Vladislav FABJANČIČ	1. 5. 1923 1. 3. 1933	januar 1936 17. 6. 1950	višji arhivar
5	Lojze SLANOVEC	1. 3. 1933	31. 8. 1935	arhivar
6	Boris WIDER	1. 12. 1933 15. 6. 1934	21. 7. 1935 5. 5. 1956	pisarniški uradnik
7	Vasilij MELIK	1945	1947	arhivar
8	Tatjana PIRKMAIER	1. 9. 1947	14. 11. 1980	knjižničarka
9	dr. Jože ŠORN	1. 1. 1948	1. 6. 1964	višji arhivar
10	Ivan BRCAR	1. 9. 1948	28. 11. 1974	arhivski manipulant
11	Traute SEŽUN	1. 1. 1949	1. 1. 1984	arhivska strokovna sodelavka
12	dr. Vlado VALENČIČ	1. 9. 1950	24. 1. 1974	arhivski svetovalec
13	dr. Božo OTOREPEC	15. 9. 1950	26. 11. 1971	višji arhivar
14	Modest GOLIA	25. 10. 1950	1. 8. 1952	znanstveni sodelavec
15	dr. Sergij VILFAN	1. 12. 1950	31. 1. 1972	arhivski svetovalec, ravnatelj
16	Ludvik ROPIČ	1. 10. 1951	30. 4. 1954	višji administrativni manipulant
17	Milan MILAČ	1. 10. 1952	6. 10. 1966	arhivski manipulant
18	Albina BRCAR	17. 8. 1953	31. 5. 1959	snažilka
19	Štefka VOLKAR	1. 8. 1954	31. 7. 1956	pisarniška referentka
20	Martina GOŠEK	12. 10. 1954	20. 6. 1988	snažilka
21	Igor VRIŠER	1. 11. 1954	31. 10. 1955	arhivar
22	Dragica MLAKAR	13. 12. 1954	31. 8. 1956	arhivska pomočnica
23	Marija LAH	1. 3. 1955	22. 1. 1958	arhivistka
24	Ana KAMBIČ	1. 2. 1957	30. 6. 1993	arhivska strokovna sodelavka
25	Angela GANONI	1. 10. 1957	31. 12. 1965	pomožna pisarniška referentka
26	Eva SCAGNETTI	28. 10. 1957	31. 7. 1961	arhivska pomočnica
27	Juša VAVKEN	1. 8. 1958	30. 6. 1963	arhivistka
28	Janez VELKAVRH	1. 5. 1965	14. 2. 1969	sekretar
29	Majda KUNAVER	1. 5. 1966	1. 10. 1988	tajnica
30	dr. France ŠTUKL	1. 9. 1967	31. 5. 2002	arhivski svetovalec
31	Boris ŽITEK	13. 10. 1968	6. 10. 1976	arhivski referent
32	Aljoša LOGAR	21. 6. 1971	13. 4. 1978	kurir-ekonom
33	Igor LUKEŽ	21. 6. 1971	31. 8. 1973	arhivski manipulant
34	Marjeta PELHAN	1. 1. 1972	31. 8. 1972	arhivska referentka
35	dr. Jože ŽONTAR	1. 2. 1972	31. 3. 1992	arhivski svetnik, ravnatelj

Št.	Ime in Priimek	Zaposlen od	Zaposlen do	Delovno mesto
36	dr. Marjan DRNOVŠEK	1. 2. 1972	14. 2. 1988	arhivist
37	mag. Janez KOPAČ	1. 2. 1972		arhivski svetovalec, direktor (1992-1999)
38	Zorka SKRABL	1. 3. 1972	31. 7. 2008	arhivska svetovalka
39	Francka RAJNAR	1. 4. 1972	31. 8. 1975	snažilka, oskrbnica
40	Mija MRAVLJA	1. 10. 1972		samostojni arhivski tehnik
41	Andrej ČERNILOGAR	1. 11. 1972	1. 11. 1989	arhivski strokovni sodelavec
42	Rado VODENIK	16. 4. 1973 1. 7. 1993	30. 9. 1987	samostojni arhivski tehnik
43	Mihaela KNEZ	16. 8. 1973		računovodkinja
44	Janez TEHOVNIK	1. 9. 1973	8. 9. 1974	arhivist
45	Davorin KUGLER	1. 10. 1973	23. 5. 1986	arhivski tehnik
46	Vladimir ŽUMER	1. 10. 1973	1. 9. 1986	arhivist
47	Lili OFAK	1. 2. 1974	31. 1. 1977	mikrofilmski tehnik
48	Darinka DRNOVŠEK	1. 10. 1974	31. 7. 1978	arhivistka
49	Tone MAJCEN	1. 1. 1975	5. 9. 2008	samostojni arhivski tehnik
50	Tatjana PAVLI	1. 1. 1975		arhivska strokovna sodelavka
51	Zdravko KOVAČIČ	11. 8. 1975	14. 2. 1982	arhivski referent
52	Dragica ŠETINA	15. 9. 1975	24. 12. 1977	blagajničarka- knjigovodkinja
53	Mirko JANKOVEC	1. 1. 1977	8. 9. 1977	arhivski pomočnik
54	Andrej DEŽMAN	1. 1. 1977	15. 2. 1978	arhivski strokovni sodelavec
55	Darinka MLADENOVIČ	1. 5. 1977	31. 7. 1999	mikrofilmski tehnik
56	Milan BIZJAK	14. 11. 1977	30. 9. 1993	arhivski tehnik
57	Bojana KUNILO	16. 1. 1978	10. 2. 1979	blagajničarka- knjigovodkinja
58	Marko POLENŠEK	1. 5. 1978	16. 3. 2009	arhivski svetovalec
59	Marjan RAVNIK	1. 7. 1978	8. 12. 2003	kurir, vzdrževalec
60	Miran KAFOL	1. 11. 1978	31. 12. 1981	arhivist
61	Borut GREGORIČ	15. 12. 1978		samostojni arhivski tehnik
62	Ana ZALETELJ	1. 9. 1979	31. 1. 1987	sekretarka
63	Ljiljana ŠUŠTAR	16. 3. 1980		arhivska svetovalka
64	Dušan BAHUN	1. 12. 1980		arhivski svetovalec
65	Durda ZANKI	21. 5. 1981	23. 4. 2003	pisarniška referentka
66	Vincencij DEMŠAR	1. 7. 1981	30. 6. 1990	arhivist
67	Boris ROZMAN	15. 3. 1982	9. 1. 1994	arhivist
68	dr. Branko ŠUŠTAR	15. 2. 1982	31. 12. 1987	arhivist

Št.	Ime in Priimek	Zaposlen od	Zaposlen do	Delovno mesto
69	mag. Žarko BIZJAK	15. 5. 1984		arhivski svetovalec
70	Marjeta MATIJEVIČ	1. 9. 1986		arhivska svetovalka
71	Marjan PENCA	1. 9. 1986		arhivski tehnik
72	Marija KOS	1. 11. 1986		arhivska svetovalka
73	Jože PODPEČNIK	16. 2. 1987	15. 11. 1987	arhivist
74	Magda ZELNIK	16. 3. 1987	31. 5. 1995	sekretarka
75	Judita ŠEGA	15. 8. 1987		arhivska svetovalka
76	Franc BRUNŠEK	15. 10. 1987		samostojni arhivski tehnik
77	Srečko F. ROJEC	16. 11. 1987	23. 5. 2000	arhivski tehnik
78	Žiga ŽELEZNIK	1. 1. 1988		arhivski svetovalec
79	Tatjana ŠENK	1. 2. 1988		arhivska svetovalka
80	Jožica BRICELJ	16. 5. 1988	30. 3. 1992	čistilka
81	Nina ZUPANČIČ	1. 9. 1988	31. 3. 1992	arhivistka
82	Marija ŠPILJAK	1. 10. 1988		arhivski tehnik
83	mag. Sonja ANŽIČ	17. 10. 1988		arhivska svetovalka
84	Jože SUHADOLNIK	1. 9. 1988		arhivski svetovalec
85	Mojca FERLE	5. 7. 1989	30. 11. 1989	prilavna
86	Mira HODNIK	2. 11. 1989		arhivska svetovalka
87	Janez PIRC	4. 12. 1989		arhivski svetovalec
88	dr. Dragan MATIČ	11. 9. 1990	14. 10. 1999	arhivist
89	Nataša BUDNA KODRIČ	15. 3. 1992		direktorica
90	Marjana KOS	15. 2. 1993		arhivska svetovalka
91	Janja GRGIČ	1. 4. 1993		čistilka
92	Janez BREGAR	13. 11. 1993		arhivski tehnik
93	Janez ŠPENDAL	4. 1. 1994	19. 2. 1994	arhivski manipulant
94	Uroš SNOJ	1. 6. 1994		arhivski manipulant
95	dr. Gorazd STARIHA	1. 7. 1994		
		1. 4. 1997	28. 2. 1995	arhivski svetovalec
96	Jožica HABJAN	2. 10. 1995	31. 10. 1996	arhivistka
97	Barbara PEŠAK MIKEC	3. 6. 1996		arhivska svetovalka
98	Andrej RADŠEL	2. 9. 1996	31. 12. 1997	sekretar
99	Jože SETNIKAR	1. 3. 1998		arhivski tehnik
100	mag. Branko KOZINA	1. 5. 1999		arhivski svetovalec, direktor 1999-2004
101	Tatjana RODOŠEK	1. 9. 1999	31. 10. 2007	mikrofilmski tehnik
102	Jakob MASTEN	17. 7. 2000	14. 3. 2005	arhivski tehnik
103	dr. Damjan HANČIČ	1. 8. 2000	9. 10. 2005	arhivist
104	Barbara ŽIŽMUND	5. 9. 2000	4. 1. 2002	arhivistka
105	Andreja PETERLIN	1. 4. 2001	31. 3. 2002	prilavna

Št.	Ime in Priimek	Zaposlen od	Zaposlen do	Delovno mesto
106	Špela ERŽEN	1. 9. 2002		arhivistka
	PODLIPNIK			
107	Bojana VOLONTAR ZUPAN	1. 9. 2003		poslovna sekretarka
108	Matjaž ŠPAROVEC	1. 10. 2004		arhivski tehnik
109	Damjan ŠPAROVEC	16. 5. 2005	16. 5. 2006	arhivski manipulant
110	Marko MIHOVEC	1. 7. 2006		arhivski tehnik
111	Tina ARH	16. 11. 2007		dokumentaristka
112	Polona ROBLEK	1. 11. 2004	13. 2. 2008	arhivistka
113	Borut BATAGELJ	4. 1. 2005	10. 2. 2005	arhivist pripravnik
114	Barbara ŽABOTA	1. 8. 2005		arhivistka
115	Biserka KAPO KUKMAN	1. 1. 2007	31. 3. 2008	knjižničarka
116	Nika URLEP	14. 5. 2007		pisarniška referentka
		6. 10. 2008		
117	Darja LEKIČ	1. 4. 2008	30. 9. 2008	pisarniška referentka
118	Mitja SADEK	1. 9. 2008		arhivist
119	Marko KEBE	1. 12. 2008		arhivski manipulant
120	Iztok HOTKO	1. 6. 2009		arhivist pripravnik
121	Jakob POLENSĚEK	15. 6. 2009		arhivist pripravnik

Kazalo

V novem tiso letju	3
Janez Kopa ,	
111 let Zgodovinskega arhiva Ljubljana	
Uvod	5
Mestni arhiv Ljubljana 1898–1973	7
Zgodovinski arhiv Ljubljana 1973–1998	19
Nataša Budna Kodri ,	
Zgodovinski arhiv Ljubljana 1998–2009	27
Tatjana Šenk,	
111 let dela z arhivskimi dokumenti	33
Pridobivanje arhivskega gradiva	35
Hranjenje arhivskega gradiva	39
Popisi arhivskega gradiva	41
Uporaba arhivskega gradiva	47
Razstave	51
Seznam katalogov	54
Publikacije	57
Seznam publikacij	60
Mednarodno sodelovanje	63
Kulturno-prosvetna dejavnost	65
Knjižnica	67
Zaposleni v Zgodovinskem arhivu Ljubljana 1898-2009	70